

Nihánj me 'o yanj cartá qui'yaj síí
cu'naj Pabló ca'néé so' rihaan nij
yuvii noco' man Diose yanj chuman'
cu'naj Corinto a

¹ 'Uñj ro', me síí cu'naj Pabló, ne me rá Diose cataj xna'anj 'uñj rihaan yuvii che'é Jesucristó, ne che'é dan cune' Jesucristó mán 'uñj guún 'uñj apóstol nata' se-nana so' rihaan yuvii a. Ne vaa tinúú ní' síí cu'naj Sóstenes, ne ne so' gaj nihánj, ² ne 'yaj núj yanj nihánj ca'nej núj rihaan nij soj sij amán rá ni'yaj man Diose yanj chuman' Corinto sij naqui'yaj guee nimán che'é Jesucristó a. Dan me se canacúún Diose man soj guun soj síí naqui'yaj guee nimán, ne veé ca'nej yanj nihánj cachee rihaan cunudanj yo'ó nij síí yanj me rej ma'an síí táá tu'va se-chuvii Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' a. Dan me se síí 'nij ra'a man nij so' ne síí 'nij ra'a man ma'an ya ní' me ya so' a. ³ Me rá núj qui'yaj Rej ní' Diose qui'yaj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' qui'yaj ndo'o se luj che'é soj, ne me rá núj gaa xej nimán soj, qui'yaj roj so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nago' síí cu'naj Pabló graciá rihaan Diose che'é nij síí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' cu'naj Corinto a

⁴ Niganj nagó' 'uñj graciá rihaan Diose che'é nij soj che'é se luj qui'yaj Diose che'é soj che'é se noco' soj man Jesucristó adonj. ⁵ 'O se che'é Jesucristó ro', cavii sa' uxrá soj, qui'yaj Diose á. Dan me se uxrá xcaj soj cuentá, ne uxrá nari' soj nana sa', qui'yaj Diose, ⁶ ne danj qui'yaj soj che'é se sa' uxrá nari' soj se-nana Jesucristó nana

tucu'yón 'un̄j man soj a. ⁷ Ne a 'ó se sa' rqué Nimán Diose rihaan ní' ne achiin man soj a ma'. 'O se aj vaa nu' yo' rihaan soj, ne na'vij ndo'o soj ca'na' uún Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' rihaan chumīj nihánj nanj adonj. ⁸ Ne so' me síí racūj ndo'o man soj, ne guun nucuaj soj canoco' raan soj man so' ndaa güii ca'ne' so' cacun' che'é yuvii, ne se tumé soj cacun', qui'yaj so' a ma'. ⁹ Vaa che'é gaa nucuaj rá ní' man Diose, ne Diose me síí canacúún man soj guun tuvi' soj ga ta'níí so' Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nij qui'yaj nij síí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó yanj chuman' Corinto, naqui'yaj nij so' que'ee x'ne' man nij so' a

¹⁰ Dan me se cun̄o soj ca'mij, tinuj, nocoj. Ne che'é se-chuvīj ya Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' ro', me achiín ni'yáj yaj rihaan nij soj se vaa yo'o cuyaan gaa rá taran' soj do', yo'o cuyaan ca'mij soj do', yo'o rcua'aan gaa soj do', raj chuguanj. ¹¹ Dan me se cataj xna'anj nij tuvi' síí cu'naj Cloé rihanj se vaa unu' soj ga tinúú soj ne uun vij ndo'o soj, nanj tinuj, nocoj. ¹² Dan me se ta'aj nij soj taj: "Unj me síí noco' se-nana síí cu'naj Pabló a". Yo'ó ta'aj nij soj taj: "Unj me síí noco' se-nana síí cu'naj Apolos a". Yo'ó ta'aj nij soj taj: "Unj me síí noco' se-nana síí cu'naj Pedró a". Yo'ó ta'aj nij soj taj: "Unj me síí noco' se-nana síí cu'naj Jesucristó a". Dan me se danj vaa 'o 'o ta'aj soj a. ¹³ Ne me che'é 'yaj soj danj ga. 'O se nuvi' que'ee Jesucristó vaa ma'. Taj che'é gaa que'ee x'ne' soj ma'. Cavi' ma'án 'un̄j rihaan rcutze che'é soj na'. Cata' ne soj che'é ma'án 'un̄j na'. Taj ma'. Che'é dan, me che'é taj ta'aj soj se vaa sij noco' manj me ta'aj soj ga.

¹⁴⁻¹⁵ Dan me se ne cuta' ne 'un̄j man soj ma'. Maan se orún' síí cu'naj Crispo do', síí cu'naj Gayo do', cata' ne qui'yáj, ne che'é dan se ca'vee cataj soj se vaa che'ej cata' ne soj ma'. Danj gaa, ne guun niha' raj á. 'O se cata' ne

soj che'é Jesucristó, cataj soj, ne ca'mii ya soj á. ¹⁶ Cuta' ne uún 'unj man nij tucua síí cu'naj Estéfanas, tzaj ne ne nuú sa' raj sese cuta' ne 'unj man yo'ó ta'aj yuvií a ma'. ¹⁷ 'O se nuvi' suun cuta' ne yuvií ataj ma'. 'O se ca'née xa' Jesucristó manj nataj se-nana Diose nana sa' rihaan yuvií, tzaj ne na'vej rá so' cavii raá 'unj nana cuu nachran' ca'mii 'unj ma'. Maan se nana nica inanjan ca'mii 'unj, gaa ne ca'vee xcaj yuvií cuentá se vaa nuveé nana avii raá yuvií me nana yo', maan ne se-nana Jesucristó ya me yo' adonj. Dan me se ya xcaj nij yuvií cuentá se vaa ya cavi' Jesucristó rihaan rcutze che'é nij so', ne ca'vee cuchuman rá nij yuvií cunō nij yuvií nana nica ca'mii 'unj adonj.

Nana nihánj taj xna'anjan se vaa che'é se ca'née Diose man Jesucristó rihaan chumii nihánj, che'é dan ne'en ní' se vaa avii ndo'o raq Diose a

¹⁸ Dan me se vaa yuvií cacaa nu' cavii nu' ca'anjan, ne nata' nii nana se vaa cavi' Jesucristó rihaan rcutze uno nij yuvií yo', tzaj ne taj se 'yá' cuchuman rá nij yuvií ma'. Nana snúú rma'an me nana yo' rihaan nij so' nanjan adonj. Tzaj ne inō vaa rá ní' sij cavii sa', ne ne'en ní' se vaa che'é nana yo' ro', guun nucuaj Diose tinanii Diose man ní' rihaan sayuun adonj. ¹⁹ Ne danj Diose taj: “Nij síí avii ndo'o raq ro', guun nij so' síí ni'yon, qui'yáj, ne se guun nucuaj nij so' xcaj nij so' cuentá che'é nana sa', qui'yáj ma'”, taj nana nō rihaan danj Diose á. ²⁰ Ne daj ran' nu' nij síí avii ndo'o raq man rihaan chumii nihánjan cuano, rá soj ga. Yaj nihánjan me se nana snúú rma'an avii raq nij so', qui'yaj Diose nanjan adonj. ²¹ 'O se nij síí man rihaan chumii nihánjan ro', ne cavii raq nij so' daj vaa Diose ma'. Tzaj ne síí cuu raq me Diose, ne ma'an Diose caráán chrej rihaan nij so', gaa ne se gaa nanjan xcaj nij so' cuentá che'é so' adonj. 'O se me rá Diose cunō nij yuvií nana a'mii natáj núj, ne sese cunō nij yuvií, ne tinanii Diose man nij yuvií rihaan sayuun, ne dan me se

nda' se nana snúú rma'an me nana a'mii núj, rá ta'aj nij yuvii ro', tzaj ne orún' nana yo' me nana tinanii man yuvii rihaan sayuun nanj adonj.

²² Ne xa' nij yuvii israelitá, tzaj ne me uxrá rá nij so' qui'yaj Diose suun sa' nocoo quene'en nij so', ne xa' nij yuvii yanj, tzaj ne me rá nij so' cunoo nij so' nana cuu á. ²³ Tzaj ne a'mii natáj núj nana se vaa cavi' Jesucristó rihaan rcutze che'é yuvii, ne na'aj nij yuvii israelitá cunoo nij so' nana yo', ne nij yuvii yanj taj se vaa nana snúú rma'an me nana yo' uún adonj. ²⁴ Tzaj ne aj canacúún Diose man ta'aj nij yuvii israelitá do', man ta'aj nij yuvii yanj do', se vaa canoco' nij so' man so', ne gaa uno nij so' nana a'mii natáj núj, ne uun ya rá nij so' se vaa sí ca'née Diose tinanii man yuvii rihaan sayuun me Jesucristó, ne xcaj nij so' cuentá se vaa ya nucuaj ndo'o Diose ne ya avii ndo'o raá Diose, che'é se ca'née Diose man Jesucristó rihaan chumii nihánj adonj. ²⁵ Dan me se nda' se nana snúú rma'an me nana rqué Diose, rá ta'aj nij yuvii, tzaj ne nuveé nana snúú rma'an me nana yo' ma'. 'O se avii doj raá Diose rihaan nij yuvii nanj ei. Ne nda' se ninaj ndo'o Diose, rá ta'aj nij yuvii, tzaj ne ne ninaj Diose ma'. 'O se Diose ro', me sí nucuaj ndo'o doj rihaan nij yuvii nucuaj ndo'o adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa che'é se sí ni'yon me ní, che'é dan ne'en ní se vaa inanj che'é Jesucristó me cavii sa' ní a

²⁶ Dan me se xcaj nij soj cuentá daj qui'yaj Diose gaa canacúún Diose man ma'an soj, tinuj, nocoj. Doj vaa nij sí avii ndo'o raá 'nij sca'núj soj á. Doj vaa nij sí nucuaj 'nij sca'núj soj á. Doj vaa nij sí xna'anj 'nij sca'núj soj á. Nuveé yuvii sa' doj rihaan yo'ó yuvii me ma'an soj ma'. ²⁷ Maan se inanj sí ni'yon narii Diose, ne dan me se nacaj Diose man nij sí ni'yon, che'é rej me rá Diose guun na'aj nij sí avii ndo'o raá nanj á. Ne sí uun narii Diose, ne dan

me se nacaj Diose man nij so', che'é rej me rá Diose guun na'aj nij síí vaa suun nanj adonj. ²⁸ Ne taj yu'vee nó nij síí narii Diose man ma', taj nij yuvii man rihaan chumii nihánj, tzaj ne nacaj Diose man nij so', ne qui'yaj canaán nij so' rihaan nij síí guun chij doj man rihaan chumii nihánj adonj. ²⁹ Dan me se asa' quisíj, gaa ne a 'ó yuvii se quisíj rá ca'mii sa' che'é ma'an rihaan Diose se vaa sij sa' uxrá me ma'an a. ³⁰ Dan me se Diose me síí 'yaj 'nij ra'a Jesucristó man soj, ne che'é orún' Jesucristó avii raá ní', qui'yaj Diose á. Che'é orún' Jesucristó cunuu sa' nimán ní' rihaan Diose á. Che'é Jesucristó me ní' síí sa' rihaan Diose, qui'yaj Diose á. Che'é Jesucristó quinanii ní' rihaan sayuun, qui'yaj Diose á. ³¹ Che'é dan no xcúún ní' qui'yaj ní' ndaa vaa taj danj Diose á. Dan me se taj danj Diose: “Se ca'mii sa' ní' che'é ma'an ní' ma'. Inanj che'é ma'an Diose guun rá ní' ca'mii sa' ní' á”. Danj taj danj Diose adonj.

2

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne ca'mii Pabló nana nachran' rihaan nij síí man Corinto ma'. Maan se inanj cataj xna'anj so' se vaa cavi' Jesucristó rihaan rcutze che'é ní' a

¹ Ne'en nij soj se vaa gaa cuchí' 'unj chiháán soj, ne natá' 'unj se-nana Diose rihaan soj, ne ne guun rá 'unj ca'mii 'unj nana nachran' ndo'o rihaan soj, man tinuj, man nocoj. 'O se ne guun rá 'unj cataj soj se vaa avii ndo'o raá 'unj ma'. ² Tanañj yo'o guun rá 'unj cataj xna'anj 'unj che'é orún' Jesucristó se vaa cavi' so' rihaan rcutze che'é soj a. ³ Dan me se gaa cuchí' 'unj rihaan soj, ne guun na'aj 'unj ca'mii 'unj, ne cuchu'vi' nimanj, ne quiri'lj ndo'o manj nanj á. ⁴ Ne xa' nana natá' 'unj rihaan nij soj, tzaj ne nuveé nana cavii raá yuvii me nana yo' ma'. Tzaj ne cuno nij soj nana, ne guun ya rá soj se vaa Nimán Diose rqué nana yo' manj, ne guun ya rá soj se vaa ma'an Diose rqué

se nucaj manj ca'mij nana yo' rihaan soj adonj. ⁵ Che'é dan nuveé che'e se cavii ndo'o raá 'unj me cuchumán rá soj cuno soj nana yo' ma'. Tananj che'é se vaa rqué Diose se nucaj man ní' me cuchumán rá soj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ino uxrá vaa nana avii raq nij síi man rihaan chumii nihánj ga se-nana Diose nana sa' a

⁶ Dan me se nana cuu a'mii núj rihaan nij yuvii vaa chij rá, tzaj ne nuveé nana avii raq yuvii man rihaan chumii nihánj cuano me nana a'mii núj ma'. Ne a'mii núj nana avii raq nij síi uun chij rihaan chumii nihánj ma'. 'Q se ne'en núj se vaa nichrun' ca'nee Diose suun uun chij ata nij so' nanj adonj. ⁷ Tzaj ne a'mii núj se-nana Diose nana cuu adonj. Dan me se gaa ataa qui'yaj Diose chumii, ne yo'o guun rá Diose se vaa cuno yuvii nana cuu yo', ne cavii sa' yuvii, ne ve'é ndo'o gaa yuvii, tzaj ne nij síi man gaa naá ro', ne quene'en nij so' nana yo' ma'. Ndaa yaj me tihaan naca Diose nana yo' rihaan yuvii nanj adonj. ⁸ Ne quene'en nij síi uun chij man rihaan chumii nihánj se-nana Diose nana cuu ma'. Dan me se Jesucristó me síi guun chij ndo'o rej xta', ne sese quene'en nij síi uun chij man rihaan chumii nihánj se-nana Diose, ne ne cachron nij so' man Jesucristó rihaan rcutze asuun saj ma'.

⁹ Tzaj ne danj Diose taj se vaa a 'ó yuvii ne guun nucaj xcax cuentá che'é se vaa qui'yaj Diose che'é ní' sij aráj cochroj rihaan Diose a. Danj taj danj Diose á. ¹⁰ Tzaj ne tihaan Nimán Diose man núj che'é nij rasuun qui'yaj Diose che'é ní' sij aráj cochroj rihaan Diose, ne dan me se tihaan Nimán Diose rasuun yo' man núj, qui'yaj ma'an Diose á. Dan me se nuchruj raq Nimán Diose cunudanj rasuun, ne sa' uxrá nuchruj raq Nimán Diose daj vaa ma'an Diose adonj.

¹¹ 'Q se a 'ó yuvii ne ne'en daj vaa rasuun 'nij yuve nimán yo'ó yuvii ma'. 'Q se orún' nimán yuvii ne'en daj vaa nimán ma'an yuvii nanj adonj. Ne danj vaa Diose uún a. A 'ó ní' se ca'vee xcaj cuentá daj vaa Diose ma'. Maan se orún' Nimán Diose me sí' ne'en daj vaa Diose nanj adonj. ¹² Ne ino uxrá vaa nimán núj ga nimán nij yuvii man rihaan chumii nihánj, ne xa' núj, tzaj ne nuu Nimán Diose nimán núj, ne che'é dan me xcaj núj cuentá daj vaa nij se sa' rqué Diose rihaan ní' adonj. ¹³ Dan me se gaa nata' núj rihaan yuvii che'é nij se sa' rqué Diose rihaan ní', ne ne a'mii núj nana avii raa yuvii ma'. Maan se a'mii núj nana tucu'yón Nimán Diose man núj, ne tucu'yón núj nana yo' rihaan yuvii nuu Nimán Diose nimán adonj.

¹⁴ 'Q se na'vej rá yuvii man rihaan chumii nihánj cunoo nij so' nana a'mii Nimán Diose ma'. 'Q se snúu rma'an nana a'mii Nimán Diose, rá nij so', ne ne racuíj Nimán Diose man nij so' naqui'yaj cuu nij so' nana yo' a man adonj. Che'é dan taj se 'yá' cunoo nij so' ma'. ¹⁵ Xa' sí' racuíj Nimán Diose man, tzaj ne ne'en so' naqui'yaj cuu so' cunudanj rasuun, tzaj ne se ca'vee naqui'yaj cuu yo'ó yuvii man so' ma'. Se guun nucuaj nij yuvii xcaj nij yuvii cuentá daj vaa rá so' ma'. ¹⁶ Dan me se danj Diose taj: "A 'ó yuvii ne ne'en daj vaa rá sí' 'nij ra'a man ní' ma'. Se guun nucuaj yuvii nago' yuvii chrej man sí' 'nij ra'a man ní' ma'". Danj taj danj Diose á. Ne ase vaa rá Jesucristó ro', danj vaa rá ma'an núj, ne che'é dan se guun nucuaj yuvii naqui'yaj cuu yuvii man núj a man adonj.

3

Nana nihánj taj xna'anj che'é suun qui'yaj suun Pabló rihaan Diose se vaa tucu'yón so' se-nana Diose rihaan nij sí' man Corinto a

¹ Dan me se ase vaa yuvīi tihaj guun che'e canoco' man Jesucristó ro', danj vaa nij soj gaa cuchí' 'un̄j rihaan soj, tinuj, nocoj. 'O se vaa ni'yon̄ doj rá soj, ne ataa doj nari' soj cun̄o soj rihaan Nimán Diose, ne qui'yaj ndo'o soj se vaa me rá nee man soj qui'yaj soj, ne che'é dan ne ca'vee ca'mij nanā chij rihaan soj a ma'. ² Ne guun nucuaj soj cun̄o soj nanā chij a'mii Nimán Diose a ma'. Maan se inanj nanā tucu'yón̄ nii man xnii ca'mii 'un̄j rihaan soj, ne veé danj vaa soj ndaa se cuanō nihánj, ne ne guun nucuaj soj cun̄o soj nanā chij a man adonj. ³ Dan me se 'yaj ndo'o soj se vaa me rá inanj nee man soj qui'yaj soj, ne dan me se uun xcoj ruvaā ndo'o rá soj ni'yaj soj tinúú soj, ne che'é dan unu' soj gā tinúú soj, ne che'é dan me ne'en núj se vaa ne uno soj a'mii Nimán Diose a man chuguanj. Maan se ase vaa naj guun yuvīi man rihaan chumīi nihánj ro', danj vaa soj adonj.

⁴ Dan me se taj yo'o tuvi' soj: “Sij noco' man síí cu'naj Pabló mej á”. Ne yo'ó so' ro', taj: “Sij noco' man síí cu'naj Apolos mej á”. Danj a'mii 'o 'o ta'aj soj, ne che'é dan ase vaa naj guun yuvīi man rihaan chumīi nihánj vaa soj, rá 'un̄j nanj á. ⁵ Daj sij me síí cu'naj Apolos, ne daj sij mej, rá soj ga. Maan se síí 'yaj suun uun rihaan síí 'nij ra'a man ní' me núj, ne ino vaa suun ata 'o 'o núj, qui'yaj so', ne che'é suun qui'yaj suun núj ro', che'é dan amán rá soj ni'yaj soj man síí 'nij ra'a man ní' a. ⁶ Dan me se asino yaan cataj xna'an̄j 'un̄j se-nanā Diose rihaan soj, gaa ne cuchí' síí cu'naj Apolos uún rihaan soj, gaa ne sa' doj tucu'yón̄ so' nu' se-nanā Diose rihaan soj, tzaj ne ma'an̄ Diose me síí qui'yaj canoco' sa' nimán soj man so', ⁷ ne che'é dan taj che'é canoco' soj manj do', man síí cu'naj Apolos do' ma'. Maan se nō xcúún soj canoco' soj man orún' Diose adonj. ⁸ Ne 'o cyaan̄ vaa 'un̄j ga síí cu'naj Apolos, ne vaa güii naru'vee Diose rihaan núj che'é suun 'yaj suun

núj, ⁹ ne dan me se 'yaj suun núj che'é Diose, ne ca'ne' Diose suun rihaan núj tucu'yón núj se-nana Diose rihaan soj nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcúún 'o 'o sí me rá tucu'yón se-nana Diose tumé so' man ma'an so', gaa ne sa' tucu'yón so' a

¹⁰ Dan me se ase vaa sí ve'é uchruj ta'nga' chihón cayáán ve' ro', vaa 'unj, ne ve'é cuchruj 'unj tucuáán canoco' soj, che'é yan ca'ne' Diose suun yo' rihanj, ne cuano ro', tucu'yón yo'ó so' nana rihaan soj a. Dan me se no xcúún 'o 'o sí tucu'yón nana rihaan soj tumé so' man ma'an so', ne sa' gaa nana tucu'yón so' rihaan soj á. ¹¹ Se guun cuchruj nii yo'ó tucuáán rihaan soj ma'. 'O se se-tucuanj Jesucristó me tucuáán cuchruj 'unj rihaan soj, ne ne nó xcúún nii cuchruj nii yo'ó tucuáán rihaan soj man adonj. ¹² Ne ve'é ndo'o tucu'yón ta'aj nij yuvii se-tucuanj Jesucristó rihaan soj, ne nana nij doj tucu'yón yo'ó ta'aj nij yuvii rihaan soj, ¹³ tzaj ne vaa güii quene'en ní' daj vaa nana tucu'yón 'o 'o so' rihaan soj, ne dan me se ca'na' uún Jesucristó rihaan chumii nihánj, ne xa' suun qui'yaj suun 'o 'o núj sij tucu'yón se-nana Diose, tzaj ne cachén suun yo' rque ya'an, qui'yaj Jesucristó, ne quene'en núj daj vaa nana tucu'yón 'o 'o núj nanj adonj.

¹⁴ Dan me se sese se cacaa nana tucu'yón yo'o so', ne quene'en ní' se vaa ve'é tucu'yón so' se-nana Diose, ne naru'vee Diose rihaan so', ¹⁵ tzaj ne sese cacaa nu' nana tucu'yón so', ne quene'en ní' se vaa taj yu'vee nó nana tucu'yón so' rihaan yuvii, ne a 'ó xco' se naru'vee Diose rihaan so' nu' che'é suun qui'yaj suun so' a ma'. Dan me se quinaniij ma'an so' rihaan sayuun, tzaj ne nana tucu'yón so' cacaa, ne orún' so' quinaniij rihaan sayuun nanj adonj. ¹⁶⁻¹⁷ Ne ne'en soj se vaa sese tiri' yo'o so' man ve' na'víj yuvii rihaan Diose ro', ne tiri' Diose man so' uún, ne ase

vaa ve' na'vii yuvii rihaan Diose ro', ta'nga' danj vaa ma'an soj rihaan Diose, ne yanj Nimán Diose ga soj, ne che'é dan ne nó xcúún yuvii tucunu' yuvii man soj ma'. 'O se sese cunu' soj ga tinúú soj, ne quiri' soj, ne tiri' Diose man sí qui'yaj danj man soj, ne cacaa so' adonj.

¹⁸ Sese vaa yo'o tuvi' soj avii ndo'o raá nana cuu hij nana uno yuvii man rihaan chumii nihánj cuano, ne dan me se ca'ne' rá so' ga rej a'mii danj nanj ei. Se guun tiha' yu'unj so' man ma'an so' ma'. Maan se xcaj so' cuentá ne naqui'yaj so' sí snúú rma'an man so', gaa ne ca'vee quisij so' guun so' sí avii ndo'o raá doj chuguanj. Dan me se tananj a nari' so' nana ya, ne yá nu' cavii sa' so' doj nanj adonj. ¹⁹ Nana avii raá yuvii man rihaan chumii nihánj cuano ro', daj chihaa mij taj se uun nana yo' rihaan Diose ma'. 'O se danj Diose taj se vaa yuvii avii raá ro', me rá nij so' tiha' yu'unj nij so' tuvi' nij so', tzaj ne nicaj Diose nana avii raá nij so', ne tiha' yu'unj Diose man ma'an nij so' nanj adonj. Danj taj danj Diose ei. ²⁰ Ne taj uún danj Diose se vaa ne'en Diose se vaa taj yu'vee nó nana avii raá yuvii man rihaan chumii nihánj a ma'. Danj taj danj Diose a.

²¹ Che'é dan ne nó xcúún ní' ca'mii xta' ní' che'é nana avii raá yo'o yuvii ma'. Se guun cataj ní' se vaa sa' doj avii raá yo'o so', ne yo'ó so' nij 'yaj, cataj ní' ma'. Tzaj ne xcaj ní' cuentá daj a'mii 'o 'o nij so' á. 'O se nana a'mii yuvii do', nu' rasuun man rihaan chumii nihánj do', ca'vee cavii sa' doj ma'an soj qui'yaj me ma'an rasuun yo', ne vaa se uun nana a'mii nij snó'o do', rasuun man rihaan chumii nihánj do', rihaan soj ei. ²² Dan me se nana a'mij do', nana a'mii sí cu'naj Apolos do', nana a'mii sí cu'naj Pedró do', vaa se uun nana yo' rihaan soj, ne rasuun man rihaan chumii nihánj ro', vaa se uun yo' rihaan soj á. Ne sese vaa i'na' soj, ne cavii sa' soj, che'é se vaa i'na' soj a. Sese cavi' soj,

ne ca'vee cavii sa' soj uún a. Ne sese ran' soj cuano nihánj do', sese quiran' soj rej rihaan ní' do', ne nu' nij rasuun yo' me vaa se uun rihaan soj á. ²³ 'O se síí noco' man Jesucristó me soj, ne ta'nij Diose me Jesucristó uún a.

4

Nana nihánj taj xna'anj se vaa síí 'nij ra'a man ní' me síí naqui'yaj cuu man ní' vaa güii a

¹ Dan me se me rá núj xcaj cunudanj yuvii cuentá se vaa sij 'yaj suun rihaan Jesucristó me núj, ne no xcúún núj nata' núj nana me rá Diose tihaañ naca Diose man yuvii nanj á. ² Dan me se no xcúún núj qui'yaj suun núj nu' suun ca'ne' Diose rihaan núj, ne se ca'vee ca'ne' rá núj ga suun yo' a ma'. ³ Tzaj ne ca'vee se naqui'yaj cuu soj manj do', ca'vee se naj guun cuese naqui'yaj cuu che'ej do', tzaj ne taj se 'yaj ma'. 'O se a ma'án 'unj ne naqui'yaj cuú 'unj daj 'yáj ma'. ⁴ A ló cacun' ne tumé 'unj cuano, rá 'unj, tzaj ne dan me se ne ne'én 'unj daj vaa man ma'anj ma'. 'O se orún' síí 'nij ra'a man ní' me síí no xcúún naqui'yaj cuu che'ej nanj adonj. ⁵ Che'é dan se guun naqui'yaj cuu soj cacun' che'é yuvii ma'. Maan se na'vij soj ca'na' uún síí 'nij ra'a man ní' rihaan chumii nihánj ei. Cuano nihánj me se ne ne'en sa' ní' daj vaa 'yaj 'o 'o yuvii, tzaj ne asa' ca'na' síí 'nij ra'a man ní', ne tihaañ so' rihaan ní' daj vaa 'yaj 'o 'o yuvii man rihaan chumii nihánj, ne sese sa' qui'yaj yo'lo so', ne ma'an Diose cataj se vaa sa' qui'yaj so' adonj.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne noco' sa' nij síí man Corinto nana tucu'yón Pabló man nij so' a

⁶ Dan me se aj cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ma'an Jesucristó naqui'yaj cuu che'é núj ga síí cu'naj Apolos, ne me raj quene'en soj man núj, ne xcaj soj cuentá se vaa no xcúún soj cunó soj nana aj cataj xna'anj Diose rihaan ní'

nana nō rihaan yanj á. Dan me se se cataj soj se vaa sa' doj vaa yo'ō tuvi' núj rihaan yo'ó tuvi' núj ma'. ⁷ Sa' doj vaa so' rihaan yo'ó yuvi, rá so' na'. Me sí cataj rihaan so' se vaa sa' doj vaa so' ga, man tinuj, man nocoj. Si'yáá so' ro', me se me sí rqué yo' rihaan so' ga. Ma'an so' qui'yaj na'. Ase Diose qui'yaj xa'. Sese rqué Diose nu' si'yáá so' rihaan so', ne taj che'é ca'mii xta' so' a doj ma'. ⁸ Ne xa' soj, tzaj ne a 'ó rasuun ne achiin man soj, rá soj, ne ru'vee me soj, rá soj, ne rii ta'nga' ndo'o soj, rá soj a. Ne xa' núj, tzaj ne a doj ne rii ta'nga' núj, rá soj a. Sese ya rii ta'nga' soj, ne guun niha' uxrá raj, ne ndaa a núj quirii ta'nga' ga soj ei.

⁹ Ne xa' núj apóstol cune' Jesucristó man nata' se-nana so' rihaan cunudanj nij yuvi man rihaan chumii nihánj, tzaj ne ase vaa sí naj rma'an ro', danj vaa núj rihaan chumii nihánj, ne sij daj doj cavi' me núj, qui'yaj Diose, raj a. Che'é dan ni'yaj ndo'o nij sí man rihaan chumii nihánj ni'yaj ma'an nij se-mozó Diose ni'yaj ndo'o man núj, che'é se vaa sí yanj rma'an me núj a. ¹⁰ Dan me se ase vaa sí ni'yon vaa núj rihaan chumii nihánj, che'é Jesucristó, tzaj ne sí cuu raá me soj che'é Jesucristó, rá soj a. Ne sí nucuaj ndo'o me soj, rá soj, tzaj ne núj me se sí inaj me núj a. Ne ve'é ndo'o aráj cochroj yuvi rihaan soj, tzaj ne xa' ma'an núj, tzaj ne tananj a nachri' yuvi ni'yaj yuvi man núj a.

¹¹ Nu' ca'na' me se achiin se chá rihaan núj do', achiin se co'ō núj do', achiin yatzij quitaj xráá núj do' á. Tucuxru' ndo'o nii man núj, ne ne'en nii se vaa taj vaj to'ó núj a.

¹² Dan me se 'yaj suun ndo'o núj, gaa ne a'vee ri' núj se achiin man núj a. Nachri' nii ni'yaj nii man núj, tzaj ne a'mii núj nana luj rihaan nij sí nachri' ni'yaj man núj, ne 'yaj nii sayuun man núj, tzaj ne ne a'ne' rá núj ga suun vaa rihaan núj a man adonj. ¹³ Nana nij a'mii nii rihaan núj, tzaj ne nana sa' a'mii núj ga nij sí a'mii nij che'é núj a. Ase vaa nacaj na'nu' nii rihaan cunudanj rasuun man rihaan

chumiĵ ro', danj vaa núj rihaan chumiĵ nihánj nu' ca'na', ne veé danj vaa núj ndaa cuano nihánj nanj adonj.

¹⁴ Dan me se quisĵ cachrón 'unj nana nihánj nayaa soj, ne nuveé che'e se me raj guun na'aj soj me cachronj nana nihánj ma'. 'O se ase vaa ta'nĵ vaa soj rihanj, tinuj, nocoj, ne che'é se 'ee raj man soj, che'é dan me raj narquej chrej sa' man soj ei. ¹⁵ Ca'vee se cuchi' chi' mĵ síi tucu'yón che'é Jesucristó rihaan soj, tzaj ne asinoj me síi cataj xna'anj se-nana Diose nana sa' rihaan soj á. Canoco' soj man Jesucristó ga 'unj, ne che'é dan ase vaa rej soj vaa 'unj, tinuj, nocoj. ¹⁶ Che'é dan me cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ase vaa 'yáa 'unj ro', danj gaa qui'yaj guee soj uún a. ¹⁷ Che'é dan ca'nej 'unj man síi cu'naj Timoteo cuchi' so' rihaan soj, ne síi noco' man síi 'nij ra'a man ní' me so' ga 'unj, ne che'é dan ase vaa ta'nĵ vaa so' a. 'Ee raj man so', ne nucuaj raj man so' nanj adonj. Cataj xna'anj uún so' rihaan soj nu' tucuaán noco' 'unj che'é Jesucristó, ne 'o cyaan vaa nana tucu'yón so' ga nana tucu'yón 'unj rihaan nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó man cunudanj nij chuman' rej vaj 'unj a.

¹⁸ Guun che'e ta'aj nij soj ca'mii xta' ta'aj nij soj, ne xa' nij síi a'mii xta', tzaj ne se cuchi' ma'anj rihaan soj, rá nij so' a. ¹⁹ Tzaj ne ra'yanj ya cuchi' ma'anj rihaan soj, sese ca'vej síi 'nij ra'a man ní', gaa ne nuveé inanj che'é nana a'mii xta' nij so' xcaj 'unj cuentá ma'. 'O se xcaj 'unj cuentá sese ya quisĵ nij so' qui'yaj nij so' ndaa vaa taj nij so' adonj. ²⁰ 'O se se guun chij ní' ga Diose qui'yaj nana tu'va uun ní' ma'. 'O se guun chij ní' ga Diose, qui'yaj suun guun nucuaj ní' qui'yaj suun ní' che'é Diose adonj. ²¹ Me se me rá soj qui'yáa ga soj asa' cuchi' 'unj rihaan soj ga. Me rá soj qui'yáa 'unj sayuun man soj na'. Ase me rá soj gaa 'ee rá 'unj man soj ne ve'é ca'mij ga soj xa'.

5

Nana nihánj taj xna'anj se vaa a'ne' Pabló suun rihaan nij síi man Corinto se vaa quirii yanij nij so' man 'o síi tumé cacun' 'nij sca'núj nij so' a

¹ Dan me se nata' nii rihanj se vaa 'nij 'o síi tumé ndo'o cacun' sca'núj nij soj, ne cacun' chi'ii ndo'o me yo', ne a nij síi ne noco' man Diose ne 'yaj danj ma'. Dan me se vaa yo'o síi otoj ga nica rej 'nij sca'núj soj, taj nii ei. ² Me che'é a'mii xta' soj ga. Me che'é ne nanó rá soj ga. Me che'é ne quirii yanij soj man síi tumé cacun' 'nij sca'núj soj ga. ³⁻⁴ Nuvi' ya xa' 'unj ne ga soj cuano, tzaj ne nuchruij ra ndo'oj che'é soj, ne nana nihánj ro', a'mii 'unj, ne ase uun rá soj gaa nej ga soj ro', danj guun rá soj cun soj nana nihánj á. Che'é dan asa' cunuu chre' soj, ne xcaj soj cuentá che'é rej ya nicun' nimán 'unj sca'núj soj, qui'yaj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní', ne che'é Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' taj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ya tumé ndo'o snó'o yo' cacun', ⁵ ne taj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa taquachén soj man síi tumé cacun' yo' rihaan síi chree cu'naj Satanás, gaa ne quiran' ndo'o ne man so' sayuun, qui'yaj síi chree, gaa ne sese xcaj sa' so' cuentá, ne gaa asa' ca'na' síi 'nij ra'a man ní' ca'ne' so' cacun' che'é yuvii, gaa ne quinanii nimán so', qui'yaj síi 'nij ra'a man ní' a.

⁶ Ne chihan' uxrá vaa gaa a'mii xta' soj, man tinuj, man nocoj. Ne'en soj se vaa yo'óo cu'naj levadura 'yaj naraa nana rque rachruún a. Doj tzin' yo'óo cu'naj levadura 'yaj naraa nana rque nocoo ndo'o cunj adonj. Ne ase vaa levadura rihaan cunj yo' ro', danj vaa orún' síi 'yaj cacun' rihaan soj, ne dan me se quirii' que'ee soj, qui'yaj orún' síi tumé cacun' 'nij sca'núj soj ei. ⁷ Che'é dan me, ne quirii yanij soj nu' se nij 'nij sca'núj soj, gaa ne ase vaa cunj naca sa' ro', danj gaa soj, ne se guun qui'nij se nij sca'núj soj a ma'. Xa' soj, tzaj ne ya vaa sa' soj, qui'yaj

Jesucristó, ne dan me se aj cavi' so' che'é ní', ne ase vaa caráán matzinj rihaan sayuun che'é nij yuviij israelitá gaa naá ro', danj vaa caráán Jesucristó rihaan nu' sayuun che'é ní', ne se quiran' ní' sayuun che'é cacun' tumé ní' a ma'.
⁸ Che'é dan, ase vaa navij rá nij yuviij israelitá cha'anj pascuá cha'anj avi' matzinj che'é nij so' ro', danj gaa ve'é ndo'o qui'yaj ma'an ní' rihaan Diose cuano, che'é rej cavi' Jesucristó che'é ní' á. Dan me se yuviij israelitá ro', ri'ij nij so' nu' se cu'naj levadura man tucuá nij so' gaa navij rá nij so' cha'anj pascuá, ne 'o cuyaan qui'yaj ní' ga nij so', quiri'ij ní' nu' se chi'ij man nimán ní', gaa ne se gaa chi'ij nimán ní' ei. Se qui'yaj ní' se nij qui'yaj ní' gaa rque ma'. Tananj ca'mii chij ní', ne inanj tucuáán ya qui'yaj ní' á.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa sese vaa 'o síí taj se vaa tinúú ní' me so', tzaj ne sese 'yaj ndo'o so' cacun', ne se chá ní' chraa ga so' a

⁹ Aj ca'née 'unj nana rihaan soj rihaan yo'ó yanj se vaa se cunuu chre' soj ga nij síí 'yaj cacun' ga chana adonj.
¹⁰ Tzaj ne ne ca'mii 'unj che'é síí man rihaan chumii nihánj síí ne noco' man Jesucristó ma'. Dan me se nij so' me síí 'yaj ndo'o cacun' ga chana, ne uun xcoj ruvaa rá nij so' ne'en nij so' tuvi' nij so', ne 'yaj ituu nij so' si'yaj tuvi' nij so', ne na'víj nij so' rihaan ya'anj ne vaa i'na' uún a. Tzaj ne sese me rá soj guun yanj soj ga nij síí 'yaj cacun' man rihaan chumii nihánj, ne me rej ca'anj soj ga. 'O se man nij so' rihaan nu' cachra' chumii nihánj, ne se ca'vee curihanj soj rihaan nij so' rihaan chumii nihánj ma'.
¹¹ Maan se che'é soj cachrón 'unj nana nihánj se vaa se guun cunuu chre' soj ga yo'o síí taj uun tinúú man soj, ne ne ya noco' so' man Jesucristó, ne 'nij so' sca'núj soj ei. Dan me se sese tinúú soj me so', taj yo'o so', tzaj ne sese 'yaj so' cacun' ga chana do', sese uun xcoj ruvaa rá so' do', sese na'víj so' rihaan ya'anj ne vaa i'na' do', sese nachri' so' ni'yaj so'

tuvi' so' do', sese sí xno me so' do', sese sí ituu me so' do', ne se cunuu chre' soj ga so' do', a ne nó xcúún so' cataj tinuj soj man so' a mei. Ne a 'ó chraa se chá soj ga so' a ma'.

¹²⁻¹³ Dan me se ne nó xcúún 'unj ca'ne' 'unj cacun' che'é nij sí ne noco' man Diose ma'. Ma'an Diose nó xcúún ca'ne' cacun' che'é nij so' adonj. Tzaj ne no xcúún soj ca'ne' soj cacun' che'é nij tinúú soj sí nuu chre' ga soj, ne danj Diose taj: "Quirii yanij soj man sí chi'ii 'nij sca'núj ma'an soj á". Danj taj danj Diose adonj.

6

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne nó xcúún ní' ca'mii ní' che'é pleitó man sca'núj ní' rihaan nij cuesę man chiháán ní' a. Ne se guun qui'yaj ní' cacun' man tinúú ní' ma'

¹ Gaa unu' soj ga tinúú soj, ne 'anj soj uchruj soj cacun' rihaan cuesę sí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó ne ne 'anj soj rihaan yo'o tuvi' nij sí sa' noco' man Diose man chuguanj. Nij uxrá vaa 'yaj soj danj ei. ² Ne ne ne'en soj se vaa vaa güii, ne ca'ne' ní' sij sa' noco' man Diose cunudanj cacun' che'é cunudanj nij yuviij man rihaan chumii nihánj a. Sese ca'ne' soj cacun' che'é cunudanj chumii vaa güii, gaa ne me che'é se guun nucuaj soj ca'ne' soj cacun' che'é cacun' le'ej nii cuano ga. ³ Ne ne'en soj se vaa vaa güii, ne ndaa che'é ya se-mozó Diose ca'ne' ní' cacun' vaa güii a. Che'é dan me ya guun nucuaj ya soj ca'ne' soj cacun' che'é daj a nij sí man rihaan chumii nihánj cuano ei. ⁴ Che'é dan, sese vaa cacun' sca'núj soj rihaan chumii nihánj, ne ca'anj cuchruj soj cacun' rihaan naj guun sí amán rá ni'yaj man Jesucristó ei. Me ma'an sí nica' doj rihaan cunudanj soj ro', guun nucuaj so' ca'ne' so' cacun' che'é tinúú soj ei. ⁵ Dan me se vaa che'é guun na'aj ya soj che'é se vaa 'yaj soj danj ei. Ne nuvi' a 'ó tinúú soj sí guun nucuaj

naqui'yaj cūu man pleitó che'é tinúú soj síi man sca'núj soj a a. ⁶ Tzaj ne nuveé, maan se inanj unu' soj ga tinúú soj, maan ne ndaa 'anj soj uchruj soj cacun' 'yaj soj rihaan nij síi ne amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne nij uxrá vaa 'yaj soj adonj.

⁷ Che'é yan unu' soj ga tinúú soj me se aj tumé uxrá soj cacun' vaa nanj adonj. Aj quiri' nu' soj, ne sa' doj sese ca'ne' cachrij rá soj qui'yaj chi'ii tinúú soj man soj do', ca'ne' rá soj qui'yaj ituu cachrij tinúú soj man si'yaj soj do', nanj ei. ⁸ Tzaj ne na'vej rá soj qui'yaj soj danj, maan ne tananj a ma'an soj 'yaj chi'ii man tinúú soj do', 'yaj ituu soj si'yaj tinúú soj do', nanj chiha'. ⁹ Ne ne'en soj se vaa se cayáán nij síi chi'ii ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj a'. Se guun tiha' yu'unj soj man ma'an soj ma'. 'O se síi chi'ii do', síi na'vúj rihaan ya'anj ne vaa i'na' do', síi otoj ga nica tuvi' do', chii chana do', síi otoj ga chii chana do', ¹⁰ síi ituu do', síi uun xcoj ruvaa rá do', síi xno do', síi nachri' ni'yaj tuvi' do', síi tiha' yu'unj man tuvi' do', se cayáán nij so' ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumij nihánj a ma'. ¹¹ Dan me se danj inanj qui'yaj ta'aj soj gaa rque, tzaj ne yaj me se x'néj cacun' taj xraá soj, ne cunuu sa' nimán soj, ne cunuu sa' soj rihaan Diose, qui'yaj Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' do', qui'yaj Nimán Diose síi noco' ní' man do', cuano ei.

Nana nihánj taj xna'anj se vaa ne nó xcuún ní' qui'yaj ní' cacun' ga chana ma'

¹² Dan me se taj ya uún nii, ne: “Síi vaa ya'núj rihaan mej a. Ca'vee qui'yáá 'unj naj guun rasuun me raj qui'yáj á”. Tzaj ne se cavii sa' 'unj, qui'yaj naj guun rasuun me raj qui'yáj a ma'. Dan me se ya uxrá síi vaa ya'núj rihaan mej, tzaj ne se ca'vej raj guun chij a doj rasuun rihanj ma'. ¹³ Dan me se taj ya uún nii, ne: “Vaa rque ní' a. Che'é dan cha ní' a. Inanj che'é rque ní' ro', vaa se chá yo' a. Ne

che'lé se chá yo' vaa rque ní' uún", taj uún nii a. Dan me se ya uxrá ei. Danj vaa roj yo' ei. Tzaj ne Diose qui'yaj navij roj yo' nanj chuguanj. Dan me se xa' nee man ní', tzaj ne nuveé se qui'yaj naj guun rasuun chi'ii ga chana me yo' ma'. Se cayáán ga sí' 'nij ra'a man ní' me yo', ne rej ne so' me uún yo' chuguanj. ¹⁴ Dan me se nda' rá se vaa naqui'yaj i'na' Diose man sí' 'nij ra'a man ní' gaa cavi' so' ro', danj guun nucuaj Diose cunu i'na' uún ma'an ní' qui'yaj uún so' nanj adonj.

¹⁵ Ne ne ne'en soj se vaa nee man nij soj me se ase vaa nee man Jesucristó ro', vaa nee man soj a. Dan me se ca'vee nıcaj ní' nee man Jesucristó, ne cunu rcua'aan yo' ga chana niha' rá ga chii, qui'yaj ní' na'. Se ca'vee gaa danj qui'yaj ní' a ma'. ¹⁶ Dan me se ne ne'en soj se vaa sí' otoj ga chana niha' rá ro', nuu 'o nee man so' ga chana yo' a. Dan me se ase vaa orún' yuviı vaa so' ga chana yo' nanj chuguanj. Danj Diose taj: "Ase vaa orún' yuviı ro', danj vaa roj so' a". Danj a'mii danj Diose ei. ¹⁷ Tzaj ne sese guun tuvi' ní' ga sí' 'nij ra'a man ní', ne 'o vaa nimán ní' ga so' adonj.

¹⁸ Tumé uxrá soj man soj, ne naxuun soj man soj rihaan nij chana niha' chana me rá cotoj ga soj ei. Se ca'vej uxrá rá soj qui'yaj soj danj ma'. Naj guun cacun' qui'yaj ma'an snó'o ro', nuveé cacun' qui'yaj so' man ma'an nee man so' me cacun' yo' ma'. Tzaj ne sese qui'yaj snó'o cacun' ga chana niha' rá, ne yo' me cacun' qui'yaj so' man ma'an nee man so' adonj.

¹⁹ Ne ne ne'en soj se vaa ase vaa nuví sa' ndo'o vaa nee man soj, ne rej yanj Nimán Diose me yo' a. Dan me se Diose me sí' rque nee man soj rihaan soj, ne nuveé si'yaj ma'an soj me nee man soj a man adonj. ²⁰ Dan me se vaa ndo'o yu'vee nó soj rihaan Diose, ne nocoo ndo'o naru'vee so' gaa quiránj so' man soj, ne che'lé dan no xcuún soj qui'yaj

suun nee man soj che'é Diose, ne ve'é ndo'lo ca'mii yuvii che'é Diose, qui'yaj soj ei.

7

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ní' sese vaa nica ní' do', sese taj vaj nica ní' do' a

¹ Ne cuano nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é rasuun xná'anj soj manj a. Dan me se sa' vaa sese se xcaj tuvi' snó'o ga chana saj adonj. Sa' vaa sese quinaj uun so', cayáan ma'an so' adonj. ² Tzaj ne cuano nihánj me se 'yaj ndo'lo yuvii cacun' ga chana, ne che'é dan ca'vee a doj xcaj snó'o man nica so' nanj á. Dan me se no xcúun snó'o xcaj so' man chana, ne no xcúun chana xcaj no' man snó'o, ³ ne ve'é qui'yaj snó'o cotoj so' ga chana nica so', ne ve'é qui'yaj chana cotoj no' ga snó'o nica no' uún a. No xcúun roj so' cotoj roj so' ga tuvi' roj so' ei. ⁴ Dan me se chana ro', se quirii ta'nga' no' rihaan nee man ma'an no' ma'. 'O se nica no' quirii ta'nga' rihaan nee man no', ne vaa snó'o uún, ne se quirii ta'nga' so' rihaan nee man ma'an so' uún ma'. 'O se nica so' quirii ta'nga' rihaan nee man so' uún adonj.

⁵ Se guun cataj yo'o so' se vaa na'vej rá so' cotoj so' ga nica so' ma'. Tzaj ne sese 'o cyaan guun rá roj nica roj so' se vaa me rá roj so' guun yanj roj so' rihaan tuvi' roj so' che'é yan yo'o cachinj ni'yaj roj so' rihaan Diose doj güii, ne ca'vee qui'yaj roj so' danj ei. Dan me se ndaa quisij cachín ni'yaj roj so' rihaan Diose, gaa ne cunu rcua'aan uún roj nica roj so', cotoj rcua'aan uún roj so' ei. Sese se cuno soj nana nihánj, ne caxrii sí chree chrej chi'ii rque soj, che'é se se guun nucuaj soj guun yanj soj rihaan nica soj que'ee güii ma'.

⁶ Ne a'né' 'unj suun rihaan soj se vaa xcaj tuvi' soj, man tinuj, man nocoj. Maan se ataj 'unj se vaa sese me rá soj

xcaj tuvi' soj, ne ca'vee qui'yaj soj danj ei. ⁷ Dan me se sa' doj sese 'o cyaan gaa cunudanj yuvi ga 'unj, ne guun nucaj cunudanj nij yuvi cayaan ma'an nij yuvi, ra 'unj, tzaj ne se guun nucaj cunudanj yuvi qui'yaj nij so' danj a ma'. Dan me se ndaa ino vaa se nucaj 'o 'o ni' 'yaj ni', 'yaj DiOSE, ne dan me se ino vaa se nucaj yo'o tinuu ni' qui'yaj so', ne ino doj vaa se nucaj yo'o tinuu ni' qui'yaj so' uun a.

⁸ Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj sij yaan do', rihaan soj chana yaan do', rihaan soj chana cavi' nica do', se vaa sa' vaa sese guun nucaj soj cayaan ma'an soj, ne ase vaa uun ma'anj ro', danj gaa cane ma'an soj tzaj adonj. ⁹ Tzaj ne sese se guun nucaj nij soj cayaan ma'an soj, ne taá a se xcaj tuvi' cachrij soj nanj ei. Che'é se acaa tiha' gaa me uun ra' soj cotoj soj ga 'o chana, taá a se xcaj tuvi' cachrij soj nanj adonj.

¹⁰ Nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj sij vaa nica daj qui'yaj soj ga nica soj ei. Dan me se nuveé nana cavii raá ma'anj me nana nihánj ma'. 'O se nana cataj xna'anj sí 'nij ra'a man ni' rihaan ni' me nana nihánj adonj. Dan me se se cunánj chana rihaan nica no' ma'. ¹¹ Sese cunánj chana rihaan nica no', ne quinaj uun no', ne se xcaj no' yo'o snó'o ma'. Maan se ca'vee canicaj uun no' nan' no' rihaan nica no', ne guun tuvi' uun no' ga nica no' ei. Ne snó'o uun me se se tanáj so' man nica so' ma'.

¹² Vaa doj nana cataj xna'anj uun 'unj rihaan soj sij vaa nica, tzaj ne nuveé nana cataj xna'anj sí 'nij ra'a man ni' me nana nihánj, tzaj ne nana ya me nana nihánj, raj adonj. Dan me se sese vaa nica yo'o tinuu ni', ne nuveé chana amán ra' ni'yaj man Jesucristó me no', tzaj ne taj che'é quiri'ij tinuu ni' man no', sese a'vej ra' no' cane no' ga so' a. ¹³ Ne sese vaa chana ra'vij ni' chana amán ra' ni'yaj man Jesucristó, ne nica no' ne amán ra' ni'yaj man Jesucristó,

tzaj ne cane no' ga so', ne taj che'é cunanj no' rihaan so', sese a'vej rá so' cane no' ga so' ma'. ¹⁴ Snó'o ne amán rá ni'yaj man Jesucristó ro', me rá Diose qui'yaj suun Diose nimán so' che'é nica so' chana ra'vij ní', ne chana ne amán rá ni'yaj man Jesucristó ro', me rá Diose qui'yaj suun Diose nimán no' che'é nica no' tinúú ní', ne che'é dan me cunuú sa' ta'níí roj so' rihaan Diose, qui'yaj Diose vaa güii adonj. Sese se qui'yaj Diose danj, ne sij yo'o tumé cacun' me ta'níí soj rihaan Diose asuun tzaj adonj. Nihánj me se che'é se sij amán rá ni'yaj man Diose me ma'an soj, ne ya uxrá cunuú sa' ta'níí soj rihaan Diose vaa nanj adonj.

¹⁵ Sese nica ní' ne amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne me rá nica ní' ca'anj yaníj yo' rihaan ní', ne ca'ne' cachrij rá ní' ca'anj nica ní' nanj ei. Gaa ya'núj rihaan ní' gaa nanj adonj. Sese ne amán rá nica ní' ni'yaj nica ní' man Jesucristó, ne taj che'é qui'yaj ní' fuerzá man nica ní' cane nica ní' ga ní' a ma'. 'O se canacúún Diose man ní' che'é rej dínj cumán ní' adonj. ¹⁶ Asa' ne'én so' chana gaa xraj, ne ca'vee quinanii snó'o nica so' rihaan sayuun qui'yáa so' ga. Ne asa' ne'én so' snó'o quinanii chana nica so' rihaan sayuun qui'yaj uún so' ga.

¹⁷ Veé ndaa se vaa 'o 'o ní' gaa canacúún Diose man ní' ca'na' ní' xrej so' ro', veé danj gaa ní' nanj á. 'O se nihánj me chrej narqué 'unj man daj a nij síí nocó' man Jesucristó man daj a chuman' a. ¹⁸ Sese Diose me síí canacúún man síí aj taj ta'nga' man canoco' so' man so', gaa ne taj se 'yaj mei. Veé danj gaa quitaj ta'nga' man nij so' nanj ei. Ne veé danj vaa nij síí nuvi' ta'nga' táá man uún gaa canacúún Diose man nij so' canoco' nij so' man Diose uún, ne taj che'é guun rá nij so' cano ta'nga' man nij so' ma'. Veé danj gaa cachrij nij so' nanj ei. ¹⁹ Dan me se ca'vee se taj ta'nga' man ní', ca'vee se nuvi' ta'nga' táá man ní', ca'vee se, tzaj ne taj se 'yaj ma'. Maan se inanj no xcuún ní' cunó ní' nu'

nana cataj xna'anj Diose rihaan ní nanj adonj. ²⁰ Veé ase vaa ní gaa canacúún Diose man ní canoco' ní man Diose ro', veé danj gaa cayáán ní rej rihaan ní nanj ei.

²¹⁻²² Dan me se sese mozó mé so' gaa canacúún Diose mán so' canoco' so' man Diose, ne se nanó rá so' ma'. 'O se mozó sij canacúún Diose man canoco' man Diose ro', nuveé mozó uun me so', ni'yaj Diose ma'. 'O se vaa ya'núj rihaan so' canoco' so' man sí 'nij ra'a man ní nanj adonj. Ne sí ne uun mozó gaa canacúún Diose man so' me se no xcuún so' guun so' mozó nuu rihaan Jesucristó yaj adonj. Tzaj ne sese gaa ya'núj rihaan mozó guun yanj so' rihaan ru'vee rii ta'nga' rihaan so', ne vaa che'é guun yanj so' chuguanj. ²³ Sayuun ndo'o quiran' Diose gaa quiránj Diose man soj, ne che'é dan se ca'vej rá soj quirii ta'nga' rma'an yuvii rihaan soj a ma'. ²⁴ Dan me se ase vaa cayáán ní gaa canacúún Diose man ní canoco' ní man Diose ro', veé danj gaa cayáán ní rej rihaan ní che'é Diose, tinuj, nocoj.

²⁵ Cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj che'é rej xcaj tuvi' ní, tinuj, nocoj. Nuveé nana cataj xna'anj sí 'nij ra'a man ní rihaan ní me nana nihánj, tzaj ne cunuu 'ee rá sí 'nij ra'a man ní manj, ne che'é dan me ca'ne' so' suun rihanj, ne che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan soj daj me raj, ne ca'vee guun nucuaj rá soj man nana nihánj nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj a. ²⁶ Dan me se vaj ní quiran' ndo'o ní sayuun rihaan chumii nihánj, ne che'é dan me sa' a doj sese cayáán ma'an snó'o ndaa vaa ne so' cuano, raj a.

²⁷ Dan me se sese vaa nica so', ne se nanó rá so' rej quiri'ij so' man nica so' ma'. Ne sese nuvi' nica so', ne se xcaj so' chana ma'. ²⁸ Tzaj ne sese xcaj so' 'o chana, ne nuveé cacun' me yo' mei. Ne sese xcaj chana yaan man 'o snó'o, ne nuveé cacun' me yo' uún mei. Tzaj ne nij sí vaa nica ro', me se quiran' nij so' sayuun rihaan chumii nihánj, ne me raj quinanii soj rihaan sayuun yo' ei.

²⁹ Dan me se me raj quene'en soj se vaa nichrun' quisij güii ca'na' uún Jesucristó rihaan chumiï nihánj, ne che'é dan me se nicaj raan ní' man rasuun man rihaan chumiï nihánj ma'. 'O se ra'yanj navij nu' rasuun man rihaan chumiï nihánj nanj ei. Dan me se síí vaa nica ro', ase vaa síí yaan ro', danj gaa so' cayáán so' á. ³⁰ Ne síí nanó ndo'o rá ro', se ta'vee so' ma'. Ne síí niha' ndo'o rá ro', se ca'nga' so' ma'. Ne síí naránj natu'véj ro', ase vaa síí nuvi' rasuun rihaan danj gaa so', ne inanj qui'yaj suun so' che'é Jesucristó á. ³¹ Ne síí 'yaj suun ga chumiï nihánj ro', ase vaa síí ne achiin chumiï nihánj rihaan ro', danj gaa so' á. 'O se vaj navij chumiï nihánj, ne ino uxrá gaa chumiï nihánj vaa güii nanj ei.

³² Ne na'vej raj nano ndo'o rá nij soj ma'. Dan me se síí nuvi' nica vaa ro', inanj acaj so' cuentá daj qui'yaj so', ne guun niha' rá síí 'nij ra'a man ní' ni'yaj síí 'nij ra'a man ní' man so' a. ³³ Tzaj ne síí vaa nica ro', me se acaj ndo'o so' cuentá che'é chumiï nihánj daj qui'yaj so', gaa ne guun niha' rá nica so' ni'yaj no' man so', ³⁴ ne uun vij rá so' a. Ne ase vaa snó'o ro', danj vaa chana uún, ne chana yaan do', chana ne vaa nica do', inanj che'é síí 'nij ra'a man ní' acaj no' cuentá, ne acaj ndo'o no' cuentá daj qui'yaj no' che'é rej inanj sa' uxrá gaa nee man no' do', nimán no' do', rihaan Diosé a. Tzaj ne chana vaa nica ro', me se acaj ndo'o no' cuentá che'é chumiï nihánj daj qui'yaj no', gaa ne guun niha' rá nica no' ni'yaj so' man no' a. ³⁵ Maan che'é se inanj me raj cavii sa' soj me a'mij nana nihánj rihaan soj ei. Nuveé che'e se me raj caránj chrej rihaan soj daj qui'yaj soj me a'mij nana nihánj rihaan soj ma'. Maan che'é se me raj ve'é inanj qui'yaj soj ne yo'o canoco' sa' soj man síí 'nij ra'a man ní' ro', che'é dan ca'mij danj, ne na'vej raj guun vij rá soj a man adonj.

³⁶ Dan me se vaa ta'níí ta'aj soj chana yaan, ne sa' doj

canē ma'an no' tucúa soj, rá soj, tzaj ne sese chana yaan cachij me no' ne me ndo'o rá no' xcaj no' man snó'o, ne sese aj xcaj rej no' cuentá se vaa nanó rá no' 'yaj ma'an so', gaa ne ca'vee go' so' man no' rihaan snó'o, ne xcaj tuvi' roj so' ei. Dan me se sese se ca'vee quinaj uun no', rá rej no', ne no xcúún rej no' rque so' man no' adonj. Nuveé cacun' me yo' ma'. Ca'vee xcaj tuvi' chana yaan ga 'o snó'o ei. ³⁷ Tzaj ne sese me ndo'o rá rej chana se vaa canē no' tucúa so', ne canē no', ne sese taj che'é xcaj chana man snó'o, ne guun nucuaj rej no' qui'yaj so' ndaa vaa me rá ma'an so' qui'yaj so' a. Canē ta'nij chana so' tucúa so', qui'yaj so', ne sa' uxrá vaa 'yaj so' sese danj 'yaj so' ei. ³⁸ Che'é dan me, síí o' ta'nij chana rihaan snó'o ro', sa' 'yaj so', ne síí na'vej rá go' ta'nij chana rihaan snó'o ro', me se sa' doj 'yaj so' adonj.

³⁹ No xcúún chana cayáan chana ga nica chana ndaa se cavi' so', tzaj ne sese cavi' nica chana, ne ca'vee xcaj chana man naj guun snó'o me rá ma'an no' xcaj no', tzaj ne no xcúún no' xcaj no' man síí noco' man síí 'nij ra'a man ní' a. ⁴⁰ Tzaj ne sese quinaj uun no', ne ve'é doj gaa canē ma'an no' ei. Danj inanj vaa rá 'unj, ne ase vaa yáan Nimán Diose ga soj ro', danj vaa ne Nimán Diose ga 'unj uun nanj ei.

8

Nana nihánj taj xna'anj se vaa se guun quiran' tinúú ní' sayuun, qui'yaj ní' ma'

¹ Ne cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é nee aj cuta' nii rihaan ya'anj cacóy yuvií a. Ne'en ní' se vaa síí acaj cuentá me cunudanj ní', ne nuveé se ya'anj tiha' me ne'en ní', ne ca'mij xta' ní' ma'. 'O se nij ndo'o vaa sese danj qui'yaj ní' adonj. Tzaj ne sese 'ee rá ní' man tinúú ní', ne racuíj ní' man tinúú ní', gaa ne cavií sa' tinúú ní' doj á. ² Dan me se síí taj se vaa sa' uxrá ne'en ma'an so' ro', ataa doj nari' so'

nana achiin man so' ei. ³ Tzaj ne sese ya aráj cochroj yo' o so' rihaan Diose, ne ya ne'en Diose man so' uún adonj.

⁴ Dan me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ne nó xcúun ní' chá ní' nee cuta' nii rihaan ya'anj cacój yuvii a. Ne ya ne'en ní' se vaa taj se guun ya'anj cacój yuvii rihaan chumii nihánj ma'. Ne xa' Diose, tzaj ne oruun ya so' adonj. ⁵ Dan me se man ndo'o ya'anj noco' nij yuvii man rihaan chumii nihánj, ne tumé ya'anj yo' man nij yuvii, rá nij yuvii, ne ya'anj me yo', rá nij so', ne ta'aj ya'anj yo' rii ta'nga' rej xta', ne yo'ó ta'aj ya'anj yo' rii ta'nga' rihaan yo'ó, rá nij so' a. ⁶ Ne xa' ní', tzaj ne ne'en ní' se vaa oruun ya Diose á. Rej ní' Diose me so', ne orún' so' me síi qui'yaj cunudanj rasuun man rihaan chumii nihánj, ne inanj che'é ma'an so' vaa i'na' ní' a. Ne vaa orún' síi 'nij ra'a man ní', ne Jesucristó cu'naj so', ne che'é so' curuvi' nu' rasuun man rihaan chumii nihánj, ne che'é so' cunuu i'na' cunudanj ní' ya adonj.

⁷ Tzaj ne nuveé cunudanj tinúú ní' ne'en nana nihánj ma'. Tzaj ne 'o se vaa ta'aj nij so' canoco' man ya'anj cacój yuvii gaa rque, ne ta'aj nij tinúú ní' me se ne nucaj nimán nij so', ne gaa chá nij so' nee cuta' nii rihaan ya'anj me se uun vij rá nij so' ni'yaj nij so' man nee yo', che'é se nee cuta' nii rihaan ya'anj me yo', rá nij so' a. Cacun' me chá' man nee cuta' nii rihaan yo', rá nij so', ne che'é dan me sese chá nij tinúú ní' síi vaa danj rá man nee yo', ne quiri' rá nij so' nanj adonj. Dan me se qui'yaj nij so' cacun' rihaan Diose, rá nij so', ne che'é dan me no xcúun ní' racuj ní' man tinúú ní', ne se chá ní' nee yo', sese cacun' me yo' rihaan tinúú ní' mei. ⁸ Nuveé che'e se chá ní' me cavii sa' ní' doj rihaan Diose ma'. Dan me se ca'vee se se chá ní' man nee yo' do', tzaj ne se quina'aan tiha' rque ní' do' a ma'. Ne ca'vee se chá ní' man nee yo', tzaj ne se nari' nucaj tiha' ní' do', qui'yaj nee yo' nanj ma'. Nuveé nee

yo' me 'yaj vaa i'na' ní a man adonj.

⁹ Nda' se ca'vee cha' soj me ma'an rasuun, tzaj ne tadó soj se vaa maan che'é se chá quiran' tinúú soj cacun', qui'yaj soj á. ¹⁰ Q se sese aj ne'en so' nu' rasuun nihánj, tzaj ne 'anj so' rej na'víj nii rihaan ya'anj cacój yuvi, ne ca'anj cayáan so' chá nee yo' ga' nij sí na'víj rihaan ya'anj yo', gaa ne ne'en tinúú so' sí ne nucuaj nimán, gaa ne dan me se ndaa a so' ndaa a ca'anj cayáan chá, gaa ne uun vij rá so' che'é se chá yo', gaa ne 'yaj so' cacun' rihaan sí 'nij ra'a man nij ma'an soj nanj adonj. ¹¹ Dan me se quirí' rá so' che'é se vaa qui'yaj soj nanj adonj. Dan me se ma'an soj me se guun ya' rá xa' soj cha' soj, tzaj ne tinúú soj sí ne guun ya' rá ro', me se quirí' so' gaa nanj adonj. Dan me se cavi' Jesucristó che'é tinúú soj, tzaj ne quirí' tinúú soj, qui'yaj ma'an soj, sese danj qui'yaj soj chuguanj. ¹² Dan me se qui'yaj soj cacun' rihaan tinúú soj, ne quirí' rá so', qui'yaj soj, ne yo' me cacun' cutumé soj rihaan Jesucristó sese danj qui'yaj soj adonj. ¹³ Che'é dan me sese quiran' tinúú 'unj sayuun che'é nee chá 'unj, ne daj chihaa mij se chá 'unj nee, gaa ne se gaa nanj quiran' tinúú 'unj sayuun, qui'yáa 'unj a ma'.

9

Nana nihánj taj xna'anj se vaa nda' se no' xcúún Pabló ca'nee so' rasuun rihaan nij sí uno nana a'mii natáj so', tzaj ne ne 'yaj so' danj ma'. Maan se inanj me rá so' cavii sa' nij so' rihaan Dioso
a

¹ Ne'en soj se vaa nuveé mozó uun mé 'unj ma'. Apóstol cune' Jesucristó man nata' se-nana so' rihaan cunudanj yuvi man rihaan chumii mej, ne quene'en yá 'unj man Jesucristó sij 'nij ra'a man ní, ne che'é suun qui'yaj suun 'unj canoco' ma'an nij soj man sí 'nij ra'a man ní' adonj.

² Dan me se vaa yuvi taj se vaa nuveé ya' apóstol cune'

Jesucristó man mé 'unj, tzaj ne ya ne'en soj se vaa cune' Jesucristó mán 'unj nata' 'unj se-nana so' rihaan soj, ne dan me se che'é se canoco' soj man síí 'nij ra'a man ní', che'é dan xcaj yuvii cuentá se vaa ya cune' Diosé mán 'unj nata' 'unj rihaan yuvii che'é so' adonj. ³ Ne gaa achíín na'anj nij yuvii manj sese ya ya cune' Diosé manj, ne dan me se taj xna'anj 'unj rihaan nij yuvii se vaa ya ya canoco' nij soj man Jesucristó che'é nana nata' 'unj rihaan soj a.

⁴ Che'é dan no xcúún núj cha núj chraa á. No xcúún núj co'o núj á. ⁵ No xcúún núj xcaj núj man ra'vij núj níí noco' man Jesucristó, ca'anj no' me rej ma'an ca'anj núj á. Ne'en soj se vaa nij tinúú síí 'nij ra'a man ní' do', síí cu'naj Pedró do', yo'ó nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se-nana so' rihaan yuvii do', vaa nica 'o 'o nij so' a. ⁶ No xcúún núj nıcaj núj sa'anj rque yuvii a. Me che'é vij ran' guee núj ga síí cu'naj Bernabé me síí 'yaj suun che'é rej quiri' núj sa'anj cha núj gaa chée núj ga soj ga. Me che'é ne 'yaj núj ndaa vaa 'yaj yo'ó nij apóstol cune' Jesucristó man nata' rihaan yuvii che'é so', rá soj ga. ⁷ Tanuu ro', o' so' sa'anj che'é se vaa achiin rihaan ma'an so' na'. Taj, man tinuj, man nocoj. Maan se gobiernó rque nu' se vaa achiin rihaan tanuu yo' ei. Ne síí 'yaj suun naa ro', me se inanj 'yaj suun rma'an so' náa. Taj, man tinuj, man nocoj. Maan se me rá so' cha so' se achij man raá naa yo' ei. Ne síí tumé matzinj ro', cataj so' se vaa ne nó xcúún so' co'o so' stoo matzinj na'. Taj, man tinuj, man nocoj. 'O se anuu so' too, ne co'o so' ei. Ne danj vaa guee núj, raj, tinuj, nocoj. Vaa núj, ne no xcúún núj nıcaj núj se vaa me rá soj rque soj rihaan núj nanj adonj.

⁸ Nuveé nana avii raá yuvii me nana nihánj ma'. 'O cuyaan a'mii se-tucuanj Moisés ga nana nihánj, ne: ⁹ "Se numıj so' tu'va scúj gaa 'yaj suun xo' gaa tuguáj che'é xo' 'núú trigó cunuu sa' 'núú trigó ma'", taj se-tucuanj Moisés

yo' a. Inanj che'é scúj nanó rá Diose, rá soj na'. ¹⁰ Ase che'é ma'an ya ní' a'mii nana nihánj xa'. Che'é ma'an ya ní' a'mii nana nihánj ei. Síí uxra' yo'óó ro', me se nō xcúún so' gaa nucuaj rá so' se vaa ya quirí' so' ta'aj se achij rihaan yo'óó yo', vaa güii ei. Ne síí rii tan' ro', nō xcúún so' gaa nucuaj rá so' se vaa quirí' ma'an so' ta'aj tan' rii so' man rque naa yo' chuguanj.

¹¹ Ne ase vaa síí 'yaj suun yo'óó ro', danj vaa núj che'é soj, ne dan me se caxrj núj se-nana Diose nimán soj, ne cavii sa' nij soj nu' cavii nu' ca'anj, ne che'é dan, sese rque soj doj se chá man rihaan chumii nihánj rihaan núj, ne nuveé se ya'anj tiha' me yo' rihaan núj ma'. ¹² Sese nō xcúún yo'óó yuvii chá nij so' se vaa rque soj rihaan nij so', ne táá a núj, ne doj a nō xcúún núj chá núj se vaa rque soj rihaan núj, raj a. Tzaj ne ne achíín núj se chá rihaan soj ma'. 'O se chu'vi' núj se vaa guun rá yuvii se vaa a'mii natáj núj se-nana Diose che'é sa'anj do', che'é se chá do', ne se cuchumán rá nij yuvii cunō nij yuvii se-nana Diose nana sa', rá núj, ne che'é dan na'vej rá núj nicaj núj sa'anj che'é nana a'mii natáj núj ma'. 'O se a'vej rá núj quiran' núj me ma'an sayuun che'é se-nana Diose nanj adonj.

¹³ Ne'en soj se vaa nij síí 'yaj suun rihaan Diose rque nuvíí ro', chá nij so' ta'aj rasuun 'anj nicaj yuvii rque nuvíí yo', ne nij síí racuíj man yuvii rque rasuun rihaan Diose ro', chá ma'an nij so' ta'aj rasuun yo', ne dan me se nō xcúún nij so' chá nij so' rasuun yo' adonj. ¹⁴ Ne xa' núj sij nata' se-nana Diose nana sa' rihaan yuvii, tzaj ne cataj xna'anj síí 'nij ra'a man ní' rihaan ní' se vaa nō xcúún núj qui'yaj núj se vaa 'yaj nij síí 'yaj suun rá nuvíí yo', ne nō xcúún núj chá núj se vaa rque yuvii rihaan núj che'é se-suun núj suun nata' se-nana Diose rihaan yuvii a. Danj taj síí 'nij ra'a man ní' adonj.

¹⁵ Tzaj ne a 'ó güii ne qui'yáj danj ma'. Nuveé che'e se

me raj rque soj rasuun rihanj me cachronj nana nihánj ma'. 'O se nda' se cavij, tzaj ne se guun raj daj chihaa míj rque soj sa'anj manj ma'. 'O se síi nucuaj nimán mej adonj. Sese cata'aa 'unj sa'anj, ne cataj yuvii se vaa tu'va rma'án 'unj taj 'unj se vaa se cata'aa 'unj sa'anj che'é se-suun 'unj suun a'mii natáj se-nana Diose nana sa', ne che'é dan daj chihaa míj se qui'yáj danj ma'. ¹⁶ Dan me se a'mii natáj 'unj se-nana Diose, tzaj ne se ca'mii xta' 'unj che'é suun yo' mei. Maan se suun ca'ne' Diose rihaan 'unj me suun yo', ne sese se ca'mii natáj 'unj se-nana Diose nana sa', gaa ne quirán' 'unj cacun' nocoo ndo'o gaa nanj adonj. ¹⁷ Sese guun niha' raj qui'yaj sunj suun ca'ne' Diose rihanj, ne naru'vee Diose rihanj, tzaj ne ca'vee se ne gaa niha' raj qui'yaj sunj che'é Diose, tzaj ne daj chihaa míj se ca'ne' raj ga suun a'mii natáj se-nana Diose ma'. Maan se yo'o qui'yaj sunj nanj ei. ¹⁸ Ne me se naru'vee Diose rihanj, rá soj ga. 'O se inanj ca'vej rá Diose rque uun 'unj se-nana Diose rihaan yuvii, ne cuno uun yuvii se-nana Diose nana sa' ca'mii natáj 'unj, ne se rqué yuvii sa'anj rihanj ma'. No xcúnj cachinj sa'anj rihaan yuvii cuno nana sa', tzaj ne na'vej rá Diose qui'yáj danj ma'. Maan se cuno uun nij yuvii, ne se luj rqué Diose manj me nana yo' a. Se naru'vee yuvii rihanj ma'.

¹⁹ Nuveé mozó mej rihaan yuvii ma'. A 'ó yuvii se guun nucuaj quirii ta'nga' rihanj, tzaj ne naquiyaj yá 'unj mozó manj rihaan cunudanj yuvii, che'é se me raj cunu rii ndo'o yuvii, ne cumán doj nij so' canoco' man Jesucristó adonj. ²⁰ Dan me se gaa vaa 'unj sca'núj nij yuvii israelitá, gaa ne naquiyaj manj ndaa vaa 'yaj ma'an nij so', gaa ne ca'vee canoco' nij so' se-tucuanj Jesucristó, che'é se me raj cuno nij so' se-nana Jesucristó ei. Ase vaa nij síi nocó' uxrá se-tucuanj Moisés ro', danj vaa ma'anj gaa taj xna'anj 'unj rihaan nij so' che'é Jesucristó ei. Taj che'é canoco' ma'anj

se-tucuꝋnj Moisés, tzaj ne maꝋn che'é rej me raj cunꝋ nij so' se-naꝋa Jesucristó me 'yáj danj nanj adꝋnj. ²¹ Ase vaa nij síi ne noco' se-tucuꝋnj Moisés ro', danj vaa 'unj gaa taj xna'anj 'unj rihaan nij so' che'é Jesucristó, che'é rej me raj cunꝋ nij so' se-naꝋa Jesucristó, ne dan me se ne 'yáá 'unj naj guun se vaa me raj qui'yáj ma'. 'O se unꝋ 'unj rihaan Diose, ne unꝋ 'unj cunudanj nana cataj xna'anj Jesucristó rihaan ní' adꝋnj. ²² Ase vaa nij síi ne guun ya rá se vaa a'vej rá Diose cha nij so' naj guun rasuun ro', danj vaa ma'anj gaa tucu'yonj se-naꝋa Diose rihaan nij so', che'é rej me raj raan doj canoco' nij so' man Jesucristó ei. Dan me se ase vaa 'o 'o nij yuvii ro', danj vaa naquiyáj man ma'anj gaa taj xna'anj 'unj rihaan 'o 'o nij so' che'é Jesucristó, gaa ne canoco' ta'aj 'o 'o nij yuvii man Jesucristó, qui'yáj adꝋnj.

²³ Inanj danj 'yáá 'unj ga se-naꝋa Diose nana sa', gaa ne cavii sa' ma'anj, qui'yaj se-naꝋa Diose, raj a. ²⁴ Ne'en soj se vaa nij síi unánj tico tuvi' ro', nucuaj unánj cunudanj nij so', tzaj ne orún' tuvi' nij so' 'yaj canaán, ne dan me se ase vaa 'yaj suun ndo'o síi 'yaj canaán ro', danj gaa soj qui'yaj suun soj che'é Jesucristó, gaa ne qui'yaj canaán soj, ne cavii sa' soj ei. ²⁵ Dan me se síi me rá qui'yaj canaán gaa tico nii ro', tumé uxrá so' man ma'an so' daj qui'yaj so', ne se náj qui'yaj rma'an so' ma'. 'O se me rá so' guun nucuaj so' qui'yaj canaán so' 'o cachriin coj cunuú raá so', tzaj ne nuvéé 'o cachriin coj gaa nu' cavii nu' ca'anj me yo' ma'. Maꝋn se vaa güii canacoꝋ yo' nanj adꝋnj. Tzaj ne inꝋ vaa se rque Diose man ní' sese qui'yaj canaán ní', ne dan me se se rque Diose man ní' ro', yo'o gaa yo' nu' cavii nu' ca'anj, ne che'é dan cutumé uxrá ní' man ma'an ní' ei.

²⁶ Xa' síi unánj tico tuvi', tzaj ne ne'en so' me rej cuchí' so', ne ne 'anj so' naj guun chrej ma'. Ne danj 'yaj guee 'unj nanj á. Dan me se ne'en yaj me rej cuchí' 'unj, ne che'é dan inanj 'yaj sunj adꝋnj. Ne síi tico tuvi' cuxru', tzaj ne ne o'

so' rihaan nana uun ma'. 'Q se ne'en so' daj qui'yaj so', ne qui'yaj canaán so', ne ase 'yaj so' ro', danj 'yáj adonj. Ne'enj daj qui'yáj, ne qui'yaj cananj ni'yaj Diose, ne danj 'yaj guee 'unj nanj á. ²⁷ Dan me se sí tico tuvi' cuxru' ro', me se o' so' man ma'an so', che'é se me rá so' gaa sca' nee man so', gaa ne qui'yaj canaán so' man tuvi' so' a. Uxrá tumé so' man nee man ma'an so', ne ase vaa tumé so' man ma'an so' ro', danj vaa tumej man ma'anj a. Dan me se ca'mii natáj 'unj rihaan yo'ó yuvi se vaa canoco' nij so' man Jesucristó, ne na'vej raj cataj Jesucristó se vaa ne canoco' ya ma'anj man so' ma'.

10

Nana nihánj taj xna'anj se vaa tadó uxrá ní' se vaa se qui'yaj ní' cacun' rihaan Diose, ne se na'víj ní' rihaan ya'anj cacój yuvi a

¹ Me raj xcáj nij soj cuentá che'é xii núj sij israelitá nij sí cumán gaa naá, gaa ne quene'en soj me che'é canoco' raan ní' man sí 'nij ra'a man ní', tinuj, nojoj. Xii núj sij israelitá nij sí cumán gaa naá ro', me se caráán ngaa rihaan güii xráá cunudanj nij so', qui'yaj Diose, ne cachén sa' nij so' tanuu na ya'anj, ne canó nij so' ndaa rej xcó na ya'anj, qui'yaj Diose, ² ne gaa cachén nij yuvi israelitá rej caráán ngaa rihaan güii xráá nij so' do', gaa cachén sa' nij so' ndaa rej xcó na ya'anj do', ne yo' me cata' ne nij so' vaa, ne cunuu rcua'aan nij so' ga sí cu'naj Moisés, ne canoco' cunudanj nij so' man Diose ga sí cu'naj Moisés ei. ³ Ne vaa se rqué Jesucristó rihaan nij so' chá cunudanj nij so', ⁴ ne vaa na rqué Jesucristó rihaan nij so' co'o cunudanj nij so', ne rqué Jesucristó cunudanj rasuun cachiin man nee man nij so' do', man nimán nij so' do', nanj adonj. Dan me se cachée Jesucristó ga nij so' me rej ma'an vaj nij so', ne ase vaa yuvej quixra' cavii na co'o nij yuvi israelitá ro',

danj vaa Jesucristó rihaan nimán nij so', rqué Jesucristó nu' se vaa cachiin man nimán nij so' adonj. ⁵ Tzaj ne ne guun niha' uxrá rá Diose ni'yaj Diose man que'ee nij so' ma'. Doj tzin' tuvi' nij so' me síi sa' rihaan Diose, ne che'é dan cavi' nu' yo'ó ta'aj nij so' rej tacaan, qui'yaj Diose ei.

⁶ Xcaj raa ní' daj qui'yaj nij yuvií israelitá gaa naá, ne xcaj ní' cuentá daj qui'yaj ní' yo' yaj á. Dan me se guun ndo'o rá nij yuvií israelitá qui'yaj nij so' se nij, gaa ne quiran' nij so' sayuun, ne che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa ne nó xcúún ní' guun rá ní' qui'yaj ní' se nij ma'. ⁷ Dan me se quina'víj ta'aj nij so' rihaan ya'anj cacój yuvií, ne dan me se cayáan nij yuvií israelitá rej rihaan nij ya'anj yo', gaa ne chá nij so' chraa, gaa ne co'o nij so' na, gaa ne canicun' nij so', gaa ne quij tico tuvi' nij so' ga tuvi' nij so' rihaan ya'anj yo', taj danj Diose a. Gaa ne quiran' ndo'o nij so' sayuun, che'é yan qui'yaj nij so' danj a. Dan me se xcaj ní' cuentá se vaa se quina'víj ní' rihaan ya'anj cacój yuvií ma'. ⁸ 'Q se qui'yaj yo'ó ta'aj nij yuvií israelitá cacun' ga chana, ne dan me se cavi' icó va'núj mój tuvi' nij so' rque 'o güii yo', qui'yaj cacun' yo' a. Che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa se qui'yaj ní' danj ma'. ⁹ Ne ne cuchu'vi' nij yuvií israelitá qui'yaj nij so' cacun' ma'. Maan se guun rá nij so' quene'en nij so' sese ya ya qui'yaj Diose sayuun man nij so' che'é cacun' tumé nij so' a. Doj a qui'yaj nij so' cacun', tzaj ne cavi' que'ee nij so', qui'yaj xcuáá, ne che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa se qui'yaj ní' danj ma'. ¹⁰ Ne ca'mii ta'aj nij so' nana nij rihaan Diose, se vaa ne ve'é qui'yaj Diose rihaan nij so' a. Ne che'é dan cavi' yo'ó ta'aj nij so', qui'yaj se-mozó Diose síi ca'née Diose rihaan nij so', ne che'é dan xcaj ní' cuentá se vaa se qui'yaj ní' danj ma'.

¹¹ Inanj danj quiran' nij yuvií israelitá nij síi cumán gaa naá, gaa ne cachrón nii nana nihánj che'é nij so' rihaan yanj, che'é yan xcaj ní' cuentá daj qui'yaj ní' yo' yaj a.

Nichrun' quinavij chumij nihánj, ne che'é dan nō xcúún ní' xcaj ní' cuentá daj qui'yaj ní' a. ¹² Sese sa' uxrá noco' ní' man Jesucristó rá ní', ne tumé uxrá ní' man ní' se gaa nanj ca'anj yaníj ní' ne quirí' ní' a. ¹³ Xa' soj, tzaj ne ne cachén soj rihaan sayuun nocōo ndo'o ne guun nucuaj soj quirán' soj ma'. Maan se inanj sayuun le'ej nii 'vee guun nucuaj soj 'na' rihaan soj nanj adonj. Tzaj ne vaa che'é gaa nucuaj rá soj man Diose, gaa ne se gaa nanj ca'na' sayuun nocōo ndo'o rihaan soj ei. Tzaj ne asa' ca'na' sayuun nocōo ndo'o rihaan soj, ne gaa nucuaj rá soj man Diose, ne racuíj so' man soj daj gaa qui'yaj soj, gaa ne quinanií soj rihaan chrej chi'ii yo', gaa ne se gaa nanj qui'yaj soj cacun' chuguanj. Dan me se daj chihaa míj se guun nucuaj sayuun nocōo yo' qui'yaj canaán yo' rihaan soj ma'. 'O se Diose racuíj nanj adonj.

¹⁴ Che'é dan tumé uxrá soj man soj ei. Se quina'vúj soj rihaan ya'anj cacój yuvii, man tinuj, man nocoj. ¹⁵ Síí aj acaj cuentá me soj, raj, ne che'é dan me nuchruj raa soj nana a'mij á. ¹⁶ Dan me se gaa nuu chre' ní', ne vaa yo'o tazá na vinó rihaan ní', ne nago' ní' graciá rihaan Diose che'é tazá se vaa che'é inanj orún' Diose gaa na vinó yo', ne ase vaa ton man Jesucristó ro', danj vaa na vinó yo' rihaan ní' a. Ne ne'en ní' se vaa cavi' Jesucristó che'é nu' nij tinuj ní' a. Gaa ne uxra' ta'aj ní' rachrúún, gaa ne chá taran' ní' doj rachrúún yo', ne ase vaa nee man Jesucristó ro', danj vaa rachrúún yo' rihaan ní' a. Ne ne'en ní' se vaa cavi' Jesucristó che'é nu' nij tinuj ní' a. ¹⁷ Dan me se orún' rachrúún vaa rihaan ní' chá cunudanj ní' a. Che'é dan me ase vaa orún' yuvii ro', danj vaa cunudanj nij tinuj ní' a. ¹⁸ Ne xcaj soj cuentá se vaa ase vaa 'yaj ní' cuano ro', danj qui'yaj nij yuvii israelitá nij síí man gaa naá, chá cunudanj nij so' nee rqué nij so' rihaan Diose, ne che'é dan ase vaa orún' yuvii ro', danj vaa cunudanj nij so' rihaan Diose a.

¹⁹ Xcaj nij soj cuentá ni'yaj soj nana a'mij á. Yu'va' cha' nee uta' nii rihaan ya'anj cacój yuvií na'. Taj ma'. Ya ya'anj me nij ya'anj cacój yuvií na'. Taj ma'. ²⁰ Inanj me rá 'unj cataj 'unj se vaa nee uta' nii rihaan ya'anj cacój yuvií ro', nuveé Diose me síi rqué nii nee yo' rihaan ma'. Maan se rihaan nana chree rqué nii nee yo' nanj adonj. Ne na'vej raj guun tuvi' soj ga nij nana chree ma'. ²¹ Sese co'o soj na vinó che'é síi 'nij ra'a man ní', ne se ca'vee canicaj soj co'o soj na vinó che'é nij nana chree ma'. Se guun co'o soj vij na yo' ma'. Sese cha soj chraa rihaan síi 'nij ra'a man ní', ne se ca'vee canicaj soj cha soj chraa rihaan nij nana chree ma'. ²² Sese danj qui'yaj ní', ne caxrii yuvaa síi 'nij ra'a man ní' man ní' nanj adonj. Che'é se sa' Diose, ne nano' ní' daj qui'yaj ní', gaa ne ca'maan rá Diose ni'yaj Diose man ní' na'. Taj ma'. Sese danj qui'yaj ní', ne se guun nucuaj ní' quinanií ní' rihaan so' a ma'.

²³ “Ca'vee qui'yaj naj guun se me raj á”, taj ta'aj yuvií, ne ya vaa nana a'mii nij so', tzaj ne se cavii sa' ní' a doj, qui'yaj naj guun se 'yaj ní' ma'. Se cunuu sa' ní', qui'yaj naj guun se 'yaj ní' man chuguanj. ²⁴ Se guun nano' ní' se sa' gaa rihaan ma'an inanj ní' ma'. 'O se no xcúún ní' nano' ní' se sa' gaa rihaan yo'ó yuvií adonj. Danj qui'yaj ní', gaa ne cavii sa' doj ní' ei.

²⁵ Ca'vee cha soj naj guun nee ane' rihaan yu'vee, ne se nanó rá soj sese nee cuta' nii rihaan ya'anj cacój yuvií me nee yo' mei. Maan se cha uun soj ei. ²⁶ Danj Diose taj se vaa nu' cachra' chumii do', cunudanj rasuun man rihaan chumii do', me si'yaj síi 'nij ra'a man ní' a. Danj taj danj Diose, ne taj che'é chuchu'vi' ní' cha ní' man si'yaj síi 'nij ra'a man ní' ma'.

²⁷ Sese nacúún yo'o síi ne amán rá ni'yaj man Jesucristó man soj cha soj chraa ga so', ne ca'vee ca'anj soj cha soj ga so', sese danj me rá soj, ne ca'vee cha soj naj guun rasuun

rque so' chá soj ei. Se xcaj soj cuentá sese nee cuta' nii rihaan ya'anj cacój yuvií me nee yo' ma'. Chá soj cuaj ei. ²⁸ Tzaj ne sese cataj xna'anj yo'o so' rihaan soj se vaa nee uta' nii rihaan ya'anj cacój yuvií me nee chá soj, ne se chá soj man nee yo' a mei. 'Q se síí cataj xna'anj rihaan soj ro', ne guun ya rá so' se vaa ca'vee chá soj nee yo', ne che'é dan me se guun chá soj a ma'. ²⁹⁻³⁰ Dan me se ne'en ma'an soj se vaa nuveé cacun' me chá soj nee yo' ma'. Tzaj ne tinúú soj síí cataj xna'anj rihaan soj ro', cacun' me chá' nee yo', rá so', ne che'é dan me se táá a se chá soj nee yo' a man adonj. Ca'vee chá 'unj nee yo', raj, tzaj ne sese chá 'unj nee yo', gaa ne cuta' tinúú 'unj cacun' xráj, ne nda' se nago' 'unj graciá rihaan Diose che'é nee yo', tzaj ne cataj tinúj se vaa chi'ii vaa nimanj, ne na'vej uxrá raj ca'mii tinúj danj a ma'. Che'é dan me taj che'é chaj nee yo' ma'.

³¹ 'Q se veé danj qui'yaj soj uún ei. Dan me se nu' se chá soj do', nu' se co'o soj do', naj guun se qui'yaj soj do', inanj che'é Diose qui'yaj soj cunudanj nij rasuun yo', gaa ne ve'é doj ca'mii yuvií che'é Diose, qui'yaj soj chuguanj. ³² Tananj uún, ne se quinanó rá nij yuvií israelitá do', nij yuvií yaníj do', cunudanj nij síí noco' man Jesucristó do', qui'yaj soj ma'. ³³ Inanj danj 'yaj ma'anj, ne nu' se vaa me rá 'o 'o ta'aj yuvií qui'yáá 'unj ro', 'yáá 'unj, ne ne 'yáá 'unj inanj se me raj qui'yáj ma'. 'Q se 'yáá 'unj ndaa vaa me rá nij yuvií nanj adonj. 'Q se nanó' 'unj chrej cavii sa' cunudanj nij yuvií doj, gaa ne quinanii nij so' rihaan sayuun che'é se sa' yo' adonj. Inanj danj qui'yaj soj uún ei.

11

¹ Dan me se xcaj 'unj cuentá daj qui'yaj Jesucristó, ne inanj danj 'yáá 'unj, ne xcaj soj cuentá daj 'yáá 'unj, ne inanj danj qui'yaj soj uún ei.

Nana nihánj taj xna'anj daj qui'yaj ni' gaa na'vúj ni' rihaan Diose a

² A 'ó güüi ne quini'yón nij soj manj, ne ve'é 'yaj soj nu' tucuáán tucu'yónj rihaan soj, ne che'é dan sa' uxrá qui'yaj soj á. ³ Me raj xcaj soj cuentá se vaa uun chij Jesucristó rihaan nu' snó'o, ne snó'o uun chij rihaan chana nica so', ne uun chij Diose rihaan Jesucristó a.

⁴ Dan me se gaa achíin ni'yaj snó'o rihaan Diose do', gaa nata' so' se-nana Diose cunō cunudanj nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó do', ne sese caráán so' raá so', ne nij ndo'o 'yaj so' rihaan ma'an so' do', rihaan Jesucristó do', vaa ei. ⁵ Ne chana me se gaa achíin ni'yaj no' rihaan Diose do', gaa nata' no' se-nana Diose cunō cunudanj nij sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó do', ne sese se caráán no' raá no', ne nij 'yaj no' rihaan ma'an no' do', rihaan nica no' do', vaa ei. Ase vaa chana raá caan ro', vaa no', ⁶ sese se ca'vej rá no' caráán raá no' ei. Táá a se ca'vej cachrij rá no' cacá caan nii raá no', sese ne na'aj no' gaa danj raá no' ei. Sese na'aj no', ne caráán no' raá no' adonj.

⁷ Ne nó xcúun núj snó'o caráán núj raá núj ma'. 'O se ase vaa Diose ro', danj vaa ma'an núj snó'o, ne che'é dan ni'yaj yuvii man snó'o ne xcaj yuvii cuentá se vaa ve'é ndo'o vaa Diose sí qui'yaj man snó'o adonj. Ne ni'yaj yuvii man chana ne xcaj yuvii cuentá se vaa ve'é ndo'o vaa snó'o, che'é se cúu man snó'o ro', guun chana a. ⁸ Ne'en soj se vaa cúu man ma'an snó'o ro', cavii chana, ne nuveé cuj man chana cavii snó'o ma'. ⁹ Ne nuveé che'e chana me qui'yaj Diose man snó'o ma'. Che'e snó'o ro', me qui'yaj Diose man chana adonj. ¹⁰ Che'é dan nō xcúun chana tihaa chana se vaa uun chij snó'o rihaan no', ne che'é dan caráán no' raá no', ne quene'en nij se-mozó Diose se vaa ve'é 'yaj no' ei.

¹¹ Tzaj ne ní' sij noco' man sí' 'nij ra'a man ní' ro', se

guun cataj ní' se vaa taj se uun snó'o rihaan chana, ne se guun cataj ní' se vaa taj se uun chana rihaan snó'o ma'.
¹² 'O se che'e snó'o guun chana rihaan chumiij nihánj, tzaj ne che'é chana me a'ngaa snó'o, ne Diose me síi qui'yaj man cunudanj ní' adonj. ¹³ Nuchruj raa ma'an soj daj qui'yaj soj á. Cunaj vaa cachinj ni'yaj chana rihaan Diose sese se caráán raa no', rá soj na'. Taj ma'. ¹⁴ Ne'en cunudanj yuvii se vaa sese gaa xcaan ndo'o yuvé raa snó'o, ne guun na'aj so', ¹⁵ tzaj ne sese xcaan yuvé raa chana, ne ve'é vaa no', rá yuvii a. Me rá Diose gaa xcaan yuvé raa chana, ne che'é dan me rqué Diose yuvé raa no', me rá Diose caráán yo' raa no' ei. ¹⁶ Sese vaa 'o síi na'vej rá cunonana nihánj, ne taj se qui'yaj ní' a ma'. 'O se nuvi' yo'ó tucuaán canoco' ní' a ma'. 'O se veé nihánj me tucuaán noco' ní' do', tucuaán noco' taran' nij síi amán rá ni'yaj man Jesucristó man cunudanj chuman' do', nanj adonj.

¹⁷ Vaa yo'ó nana cataj xna'anj uún 'unj rihaan soj, tzaj ne se cataj 'unj se vaa ve'é 'yaj soj ma'. Maan se nij 'yaj soj gaa nuu chre' soj, ne se cavii sa' soj, qui'yaj se vaa 'yaj soj ma'. Maan se nij doj cavii soj adonj. ¹⁸ Asino yaan cataj xna'anj 'unj rihaan soj che'é se vaa ne cuyaan vaa rá taran' soj a man chuguanj. Dan me se ca'na' nana rihanj, ne cunoj se vaa gaa nuu chre' soj, ne uun yanij ta'aj soj rihaan tuvi' soj, ne ino vaa rá ta'aj 'o 'o soj, ne xa' nana yo', tzaj ne nana ya ya me nana yo', raj nanj á. ¹⁹ 'O se cunaj uxrá vaa cuxra' ta'aj soj man ma'an soj axee. Ne yaj me se xcaj ní' cuentá ni'yaj ní' me tuvi' soj me síi noco' ya man Jesucristó raa adonj. ²⁰ Dan me se gaa nuu chre' soj, navij rá soj chá xti'nō soj che'é síi 'nij ra'a man ní', rá soj, tzaj ne ino uxrá 'yaj soj, ne nuveé che'e ya síi 'nij ra'a man ní' chá xti'nō soj ga tinúú soj a ma'. ²¹ Maan se che'é ma'an soj chá xti'nō 'o 'o soj, ne dan me se ta'aa 'o 'o soj chá ma'an soj, ne na'vej rá soj go' soj chraa cha tinúú soj

ma'. Che'é dan na'aan rque yo'o ta'aj tinúú soj, 'yaj soj ei. Ne yo'ó ta'aj soj me se uun xnó soj ei. ²² Sese inan̄j me rá soj chá soj do', co'o soj do', ne me che'é ne quin̄an' soj tucúa soj chá soj do', co'o soj do' ga. Taj vaj tucúa soj vaa, don 'yaj soj danj na'. Nachri' soj ni'yaj soj man tinúú soj síí noco' man Jesucristó, don 'yaj soj danj na'. Me che'é me rá soj guun na'aj nij tinúú soj nij síí nique ga. Daj cataj 'unj rihaan soj, rá soj ga. Ca'vee cataj 'unj se vaa sa' uxrá 'yaj soj axee.

²³ Dan me se cataj xna'an̄j síí 'nij ra'a man ní' rihan̄j daj qui'yaj ní' gaa chá xti'nó ní' che'é so', ne aj cataj xna'an̄j 'unj nana yo' rihaan soj á. Dan me se gaa quisij güii tacuachén síí cu'naj Judas man Jesucristó síj 'nij ra'a man ní' rihaan nij síí taj ri'yunj man Jesucristó, gaa ne maan ti'nuu dan ro', nicaj síí 'nij ra'a man ní' rachrúún, ²⁴ ne nago' so' graciá rihaan Diose che'é rachrúún yo', ne guun che'e so' cuxra' ta'aj so' man rachrúún yo', gaa ne dan me se cataj so':

—Nihánj me nee manj, ne inan̄j che'é soj vaa nihánj adonj. Chá soj man nihánj, gaa ne yo'o cunuû rá soj manj á —taj Jesucristó rihaan nij síí noco' man so' a.

²⁵ Gaa ne quisij chá xti'nó nij so', gaa ne nicaj Jesucristó 'o copá nuu na vinó, gaa ne cataj uún so':

—Na vinó nihánj ro', me ton manj, ne che'é ton manj ro', rqué naca Diose 'o nana rihaan soj daj qui'yaj Diose ga soj, ne me ma'an güii co'o soj na nihánj, ne na'nuj rá soj manj á —taj Jesucristó rihaan nij síí noco' man so' a.

²⁶ Dan me se me ma'an güii chá soj rachrúún yo' do', me ma'an güii co'o nij soj na vinó yo' do', ne tihaan soj rihaan taran' nij yuvīj man rihaan chumīj se vaa cavi' Jesucristó che'é soj, ne inan̄j danj qui'yaj soj ndaa se quisij güii ca'na' uún Jesucristó rihaan chumīj nihánj a.

²⁷ Che'é dan me sese nij 'yaj yo'ò tinúú ní' gaa chá so' rachrúún do', gaa 'o so' na vinó do', che'é sís 'nij ra'a man ní', ne tumé so' cacun', che'é yan 'yaj so' danj adonj. Tumé so' cacun' rihaan nee man sís 'nij ra'a man ní' do', rihaan ton man sís 'nij ra'a man ní' do', nanj adonj. ²⁸ Che'é dan xcaj 'o 'o nij soj cuentá daj qui'yaj 'o 'o soj, gaa ne ve'é chá soj rachrúún do', ve'é co'ò soj na vinó do' á. ²⁹ Sese ne acaj soj cuentá sese nee man sís 'nij ra'a man ní' me se chá soj, ne quiran' soj sayuun, ne sese ne acaj soj cuentá sese ton man sís 'nij ra'a man ní' me se 'o soj, ne quiran' soj sayuun ei. ³⁰ Dan me se maan che'é se nij 'yaj soj rihaan sís 'nij ra'a man ní' ro', che'é dan aj ran' que'ee soj sayuun chuguanj. Dan me se ta'aj soj anó chi'ii man, ne yo'ó ta'aj soj yo'ò inaj, ne yo'ó ta'aj soj aj cavi' nanj ei.

³¹ Sese naqui'yaj cuu ní' che'é ma'an ní' daj vaa ní', gaa ne se qui'yaj sís 'nij ra'a man ní' sayuun ma'. ³² Tzaj maan che'é se nij 'yaj ní', rá sís 'nij ra'a man ní', ne che'é dan 'yaj so' sayuun man ní', che'é rej quinari' ní' daj qui'yaj ní' cavii sa' ní' adonj. Sese nari' sa' ní' chrej sa', gaa ne se quiran' ní' sayuun qui'yaj Diose, asa' qui'yaj so' sayuun man cunudanj yuvii man rihaan chumii nihánj, gaa güii qui'yaj Diose sayuun man nij so' ma'.

³³ Che'é dan, gaa nuu chre' soj chá soj, gaa ne na'vij soj ca'na' cunudanj tinúú soj, tinuj, nocoj. ³⁴ Sese na'aan ndo'o rque yo'ò tuvi' soj ta' asuun, ne chá so' chraa tucua' so', gaa ne se quiran' soj sayuun che'é se vaa 'yaj soj gaa nuu chre' soj ei. Ne yo'ó nana xna'anj soj manj ro', cataj xna'anj 'unj nana yo' rihaan soj asa' cuchij chiháán soj ei.

12

Nana nihánj taj xna'anj che'é suun sa' nicaj ní' 'yaj Nimán Diose a

¹ Me raj xcaj soj cuentá che'é suun sa' nicaj ní' 'yaj Nimán Diose, tinuj, nocoj. ² Ne'en soj se vaa gaa ataa canoco' soj man Diose, ne 'anj yaníj soj rihaan Diose, ne chéé soj rihaan ya'anj acóy yuvii, qui'yaj nii, ne náá qui'yaj rma'an nii man soj, tiha' yu'unj nii man soj ei. Ne nij ya'anj yo' me se ne uno nij yo' nana a'mii soj a man adonj. ³ Che'é dan xa' ní' sij noco' man Jesucristó nihánj me se ino 'yaj ní', ne che'é dan cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa nda' se cataj yo'o so' se vaa quij ndo'o vaa Jesucristó, tzaj ne nuveé nana rqué Nimán Diose rihaan so' me nana a'mii so' a ma'. Tzaj ne sese cataj yo'o so' se vaa 'nij ra'a Jesucristó man ní', ne nana yo' me nana rqué Nimán Diose rihaan so', don a'vee a'mii so' danj adonj. Che'é se racuíj Nimán Diose man ní', che'é dan guun nucuaj ní' ca'mii ní' danj ei.

⁴ Dan me se ino vaa 'o 'o suun sa' rqué Nimán Diose man ní' nicaj 'o 'o ní' chuguanj. Tzaj ne orún' Nimán Diose me sí rqué man 'o 'o suun sa' yo' ei. ⁵ Ne ino vaa 'o 'o suun 'yaj suun 'o 'o ní' rihaan tinúú ní' ei. Tzaj ne veé orún' sí 'nij ra'a man ní' me 'yaj nu' rasuun yo' ei. ⁶ Ne ino vaa suun 'yaj suun Diose nimán 'o 'o ní', tzaj ne veé orún' Diose 'yaj nu' daj a rasuun sa' yo' ei. Ne Diose me sí 'yaj suun nimán 'o 'o ní', ne inanj ma'an so' 'yaj don a'vee qui'yaj suun ní' ei.

⁷ Dan me se vaa suun sa' nicaj 'o 'o ní', 'yaj Nimán Diose, ne che'é dan ne'en ní' se vaa yanj Nimán Diose ga ní', ne che'é suun sa' nicaj ní' ro', cavii sa' doj nu' nij tinuj ní', qui'yaj ní' adonj. ⁸ Dan me se yo'o tinúú ní' a'mii nana cuu, 'yaj Nimán Diose, ne avii ndo'o raá yo'ó tinúú ní', 'yaj uún ma'an Nimán Diose, ⁹ ne yo'ó tinúú ní' me sí nucuaj ndo'o rá man Diose se vaa racuíj ndo'o Diose man ní', ne inanj danj vaa rá so', 'yaj uún ma'an Nimán Diose, ne uun nucuaj yo'ó tinúú ní' tinahuun so' man sí ran', 'yaj uún

ma'an Nimán Diose, tzaj ne veé orún' Nimán Diose 'yaj nanj adonj. ¹⁰ Yo'ó tinúú ní' me síí uun nucuaj 'yaj suun sa' nocoo, ne yo'ó tinúú ní' uun nucuaj nata' nana rqué Diose rihaan, ne yo'ó tinúú ní' me síí uun nucuaj xcaj cuentá daj vaa nana a'mii 'o 'o ní', ne so' ro', me síí ne'en sese se-nana Nimán Diose a'mii ní' ní', ase se-nana síí chree a'mii ní' a. Dan me se ne'en so' nu' nana a. Ne vaa yo'ó tinúú ní' a'mii xna'ánj naca xna'ánj ne ne'en a ma'an nij so' ma'. Ne yo'ó tinúú ní' ro', me síí nata' daj ca'mii tinúú ní' síí a'mii xna'ánj naca yo' a.

¹¹ Ne ma'an Nimán Diose me síí 'yaj uun nucuaj 'o 'o tinúú ní' qui'yaj suun tinúú ní' suun sa' nicaj so', ne orún' Nimán Diose me síí 'yaj suun nimán 'o 'o ní' nanj adonj. Ne'en Nimán Diose daj vaa 'o 'o ní', ne rqué so' rihaan 'o 'o ní' se vaa me rá so' rque so' man ní', ne dan me se ndaa ino vaa se rqué so' rihaan 'o 'o ní' a.

¹² Ne'en nij soj se vaa vaa orún' nee man ní', tzaj ne man que'ee rej 'yaj suun man ní' adonj. Man ra'a ní' do', man tacóo ní' do', man xrée ní' do', man rlij rihaan ní' do' a. Dan me se que'ee nee 'yaj suun man ní', tzaj ne orún' ní', ne ase vaa nee man orún' yuvii ro', danj vaa taran' ní' sij noco' man Jesucristó adonj. Dan me se 'o yuvii me ní' nanj ei. ¹³ Dan me se canoco' cunudanj ní' man Jesucristó, ne cayáan Nimán Diose ga 'o 'o ní', ne che'é dan cata' ne ní', ga ne cunuu rca'laan taran' ní', ne che'é dan ase vaa nee man orún' yuvii ro', vaa taran' ní' cuano nanj chuguanj. Ino vaa ta'aj 'o 'o ní', ne veé dan me se ta'aj ní' me yuvii israelitá do', ta'aj ní' me yuvii yaníj do', ta'aj ní' me mozó do', ta'aj ní' ne uun mozó me do', tzaj ne ase vaa nee man orún' yuvii ro', vaa taran' ní' cuano, ne yanj ndo'o Nimán Diose ga cunudanj ní' cuano ei.

¹⁴ Ne'en soj se vaa ne 'o cuyaan vaa cunudanj nee man yo'o yuvii ma'. Maan se ino vaa 'o 'o rej 'yaj suun man

yuvij adonj. ¹⁵ Dan me se ca'vee se guun rá tacóó ní' se vaa, che'é se na'vee qui'yaj suun yo' se-suun ra'a ní' ro', che'é dan naxuun yo' man ma'an yo' rihaan ní' cataj yo', tzaj ne se guun nucuaj yo' qui'yaj yo' danj ma'. 'O se nee man ma'an ní' me tacóó ní' nanj adonj. ¹⁶ Ne ca'vee se guun rá xrée ní' se vaa, che'é se na'vee qui'yaj suun yo' se-suun rlij rihaan ní', ne che'é dan naxuun yo' man ma'an yo' rihaan ní', tzaj ne se guun nucuaj yo' qui'yaj yo' danj ma'. 'O se nee man ma'an ní' me xrée ní' nanj adonj. ¹⁷ Ne vaa se uun nu' nee man ní' rihaan ní', ne sese inanj rlij rihaan ní' me nu' nee man ní', ne asa' ca'vee cunó ní', rá soj ga. Ne sese inanj xrée ní' me nu' nee man ní', ne asa' ca'vee naxuun ní' nana, rá soj ga.

¹⁸ Diose me sí' qui'yaj nu' nee man ní', ne Diose ro', me sí' rqué suun rihaan 'o 'o nee man ní' daj qui'yaj nij yo' ei. ¹⁹ Sese cyaan gaa cunudanj nee man ní', ne nuveé yuvij me ní' ma'. ²⁰ Dan me se nda' se ino vaa 'o 'o nee man ní', tzaj ne ve'é vaa nu' nee man ní' ei. ²¹ Ne nó xcúún rlij rihaan ní' cataj yo' rihaan ra'a ní': "Taj se uún so' rihanj ma'". Se guun tu'va yo' danj ma'. Ne ne nó xcúún raá ní' cataj yo' rihaan tacóó ní': "Taj se uún so' rihanj ma'". Se guun tu'va yo' danj ma'.

²² 'O se nee man ní' nee ninaj doj ro', doj a achiin nee yo' man ní', ²³ ne nee man ní' nee nij doj ro', ve'é a doj niquee sa' yo', 'yaj ní', ne na'vej rá ní' quene'en yuvij man nee yo', ne che'é dan aráán ní' yatzij man nee yo' a. ²⁴ Tzaj ne nee man ní' nee ve'é doj ro', taj se qui'yá' caráán ní' yatzij man nee yo' ma'. Ne ve'é ndo'o vaa rcua'aan nu' nee man ní', qui'yaj Diose, ne ve'é doj qui'yaj so' che'é nee man ní' nee cunii doj, ²⁵ che'é rej na'vej rá so' gaa yanij nee yo' man ní' a. Maan se ve'é cutumé 'o nee man ní' man tuvi' nee man ní', rá Diose, ²⁶ ne sese quiran' chi'ij doj nee man ní', ne nanó rá nu' nee man ní', ne danj inanj uún, ne sese ve'é

cavii sa' doj nee man ní', ne guun niha' rá nu' nee man ní' uún a.

²⁷ Yaj me se aj canoco' taran' soj man Jesucristó, ne che'é dan ase vaa nee man Jesucristó vaa cunudanj soj, ne ase vaa doj nee man Jesucristó vaa 'o 'o nij soj á. ²⁸ Ne Diose ro', me síi cune' man 'o 'o soj qui'yaj suun soj che'é cunudanj nij síi noco' man Jesucristó, ne ino vaa suun ca'ne' Diose rihaan 'o 'o soj, ne dan me se asino cune' Diose man núj sij apóstol nata' se-nana so' rihaan cunudanj nij yuvii man rihaan chumii, gaa ne cune' uún Diose man nij síi nata' nana rqué Diose rihaan nij so' a. Gaa ne cune' uún Diose man nij síi tucu'yón se-nana Diose rihaan yuvii, gaa ne cune' uún Diose man nij síi 'yaj suun sa' nocoo a. Gaa ne cune' uún Diose man nij síi uun nucuaj tinahuun man yuvii ran', ne cune' uún Diose man nij síi racuuj man yuvii quiran' sayuun a. Ne cune' Diose man nij síi uun chij rihaan nij síi noco' man Jesucristó, ne cune' Diose man nij síi ne'en ca'mii xna'ánj naca a.

²⁹ Tzaj ne nuveé apóstol nata' se-nana Jesucristó rihaan cunudanj yuvii man rihaan chumii me taran' soj ma'. Nuveé sij nata' nana rqué Diose rihaan nij so' me cunudanj soj ma'. Nuveé sij tucu'yón se-nana Diose rihaan tinúú ní' me cunudanj soj ma'. Ne uun nucuaj cunudanj ní' qui'yaj suun ní' suun sa' nocoo ma'. ³⁰ Ne uun nucuaj taran' soj tinahuun taran' soj man yuvii ran' ma'. Ne a'mii cunudanj soj xna'ánj naca ma'. Ne uun nucuaj taran' soj cataj xna'anj soj me taj nana a'mii tinúú ní' gaa a'mii tinúú ní' xna'ánj naca ma'. ³¹ 'O se nano' soj daj qui'yaj soj, gaa ne ca'ne' Diose suun rihaan soj qui'yaj suun soj nij suun sa' doj á. Sese danj qui'yaj soj, ne cavii sa' taran' soj chuguanj. Tzaj ne me rá 'unj cataj 'unj yo'ó nana rihaan soj, ne me ya raj nari' soj yo'ó tucuáan sa' inanj ei.

13

Nana nihánj taj xna'anj se vaa no xcuún ní' cunuu 'ee rá ní' man yuvij a

¹ Dan me se ca'vee se ca'mij xna'ánj a'mii yuvij do', ca'vee se ca'mij xna'ánj a'mii se-mozó Diose do', tzaj ne sese ne 'ee raj tuvij, ne se guun niha' rá yuvij cunō yuvij nana ca'mij ma'. Maan se tu'va rma'anj, cataj nij yuvij, ne ase uun gaa agüiin aga' do', ase uun gaa anó aga' do', ta'nga' danj vaa se-nanaj, cataj yuvij nanj á. ² Ca'vee se ve'é ndo'o natá' 'unj nana rque Diose manj do', ca'vee se ne'enj nu' nana tihaan Diose rihaan yuvij do', ca'vee se sa' uxrá avii raj do', ca'vee se amán uxrá raj ni'yaj 'unj man Diose do', ca'vee se guun nucuáj natunaj rej nicun' 'o quij xcaan che'é se amán uxrá raj ni'yaj 'unj man Diose do', tzaj ne sese ne 'ee raj tuvij, ne taj se uún 'unj gaa a ma'. ³ Ca'vee se rque uun 'unj cunudanj si'yáj rihaan nij síi nique do', ca'vee se rque 'unj ndaa nee man ma'anj do', tzaj ne sese ne 'ee raj man nij síi nique, ne se cavii sa' 'unj daj chihaa míj ma'.

⁴ Ne ra'yanj rá síi 'ee rá man tuvi' qui'yaj so' sayuun man tuvi' so' ma'. Tzaj ne vaa inaj nimán so', ne 'ee rá so' man tuvi' so', ne inanj ve'é 'yaj so' rihaan tuvi' so' á. Ne uun xcoj ruvaa rá síi 'ee rá man tuvi' ni'yaj so' tuvi' so' ma'. Ne a'mii xta' so' ma'. 'O se nica' vaa nimán so' a. ⁵ Síi 'ee rá man tuvi' ro', inanj ve'é 'yaj so' rihaan tuvi' so', ne ne aráya'anj so' inanj ma'an so' ma'. 'O se aráya'anj so' tuvi' so' a. Ne ra'yanj rá so' caxrii yuvaa so' ma'. Ne nuû rá so' sayuun qui'yaj yuvij man so' gaa rque ma'. ⁶ Nuveé sij niha' rá ne'en man yuvij 'yaj cacun' me so' ma'. Tzaj ne niha' rá so' ne'en so' se vaa uno yuvij nana ya a. ⁷ Uun nucuaj so' ran' so' naj guun sayuun, ne ne tanáj ma'an so' man tinúú so' ma'. 'O se yo'o amán rá so' uno so' cunudanj

nana sa', ne yo' o ne'en so' se vaa inanj sa' uxrá cavii ní' vaa güii, ne inanj danj vaa rá sí' 'ee rá man tuvi' adonj.

⁸ Xa' suun 'ee rá tuvi', tzaj ne yo' o gaa yo' nu' cavii nu' ca'anj ei. Cuanō nihánj me se man sí' nata' nana rqué Diose rihaan nij so', tzaj ne vaa güii ca'ne' rá nij so' ga suun yo' ei. Ne cuanō nihánj me se man yuvii a'mii xna'ánj naca xna'ánj ne ne'en ma'an yuvii, tzaj ne vaa güii ca'ne' rá nij so' ga suun a'mii xna'ánj yo' a. Ne cuanō nihánj me se man sí' avii ndo'o raq, 'yaj Nimán Diose, tzaj ne vaa güii se go' nij so' doj nana rihaan yuvii a ma'. ⁹ Dan me se nu' nana sa' a'mii ní' do', nu' nana cuu avii raq ní' 'yaj Diose do', me se ta'aj guee nana me yo' nanj adonj. Tzaj ne vaa güii quina'vij yo' nanj adonj. ¹⁰ O se güii quinan' ní' rihaan Diose me se Diose me sí' qui'yaj yo' o quene'en ní' cunudanj nana, ne se cachiin a doj nana ca'mii ní' a ma'.

¹¹ Gaa mej xnii me se a'mii xnií 'unj, ne daj se uun rá xnii, danj uun raj, ne daj se nuchruj raq xnii, danj nuchruj raq 'unj a. Tzaj ne yaj cachij 'unj, guún 'unj snó'o nocoo, ne tanáj xcō 'unj nu' se vaa qui'yáj gaa mej xnii a. Dan me se ase vaa se 'yaj inanj xnii ro', danj vaa 'yaj ní' cuanō, tzaj ne vaa güii tanáj xcō ní' man nu' se vaa 'yaj ní' cuanō á. ¹² Vaa se ne'en ní' cuanō, rá ní', tzaj ne ne ne'en sa' ní' man yo' ma'. Dan me se ase vaa yuvii ni'yaj rihaan 'o se ni'yaj rihaan ro', danj vaa ní', ne sese ne naruvii rihaan se ni'yaj rihaan, ne se quene'en sa' yuvii rihaan yuvii ma'. Ne danj vaa ní' uún, ne man ndo'o rasuun ne ne'en sa' ní' ei. Tzaj ne vaa güii canicun' ní' rihaan ma'an Diose, ne sa' uxrá quene'en ní' man ma'an so' a. Cuanō nihánj me se ne ne'enj cunudanj, tzaj ne vaa güii, ne ase vaa ne'en Diose manj ro', danj gaa quene'enj man cunudanj adonj. ¹³ Tzaj ne vaa va'huj suun sa' nō xcúún ní' qui'yaj ní' cuanō, ne dan me se guun nucaj rá ní' man Diose, ne guun ya rá ní' se vaa ya cavii sa' ní', ne gaa 'ee rá ní' tuvi' ní' a. Yo' me

va'nuj se nō xcúun ní' qui'yaj ní', tzaj ne orún' suun gaa 'ee rá man tuvi' ro', yo' me suun nocōo doj rihaan cunudanj yo'ó suun ei.

14

Nana nihánj taj xna'anj che'é xna'ánj naca xna'ánj ne ne'en ma'an yuvij a

¹ Che'é dan yo'ō gaa suun 'ee rá man tuvi' nimán soj ei. Tzaj ne nano' soj daj qui'yaj soj, ne nicaj soj suun sa', qui'yaj Nimán Diose ei. Tzaj ne doj a guun rá soj nata' soj nana rqué Diose rihaan soj ei. 'O se sa' doj vaa suun yo' chuguanj. ² Dan me se xa' sí' a'mii xna'ánj naca, tzaj ne ne a'mii so' rihaan yuvij ma'. Rihaan Diose a'mii so', ne taj sí' uno nana a'mii so' ma'. 'O se racuíj Nimán Diose man so' a'mii so' nana tihaan Diose rihaan ma'an so' adonj. ³ Tzaj ne sí' nata' nana rqué Diose rihaan, tzaj ne rihaan yuvij a'mii so', ne sa' doj xcaj nij yuvij cuentá daj qui'yaj nij yuvij canoco' nij yuvij man Diose, ne nari' nucuaj nimán nij yuvij, qui'yaj so', ne se nanó rá nij yuvij ma'. 'O se guun niha' doj rá nij so' adonj. ⁴ Dan me se sí' a'mii xna'ánj naca ro', orún' ma'an so' noco' sa' doj man Diose, 'yaj so', tzaj ne sí' nata' nana rqué Diose rihaan me se sa' doj noco' cunudanj nij sí' amán rá ni'yaj man Jesucristó man Diose, 'yaj so' adonj. ⁵ Me raj ca'mii taran' soj xna'ánj naca, tzaj ne sa' doj nata' soj nana rqué Diose rihaan soj ei. Dan me se sa' doj 'yaj sí' nata' se-nana Diose rihaan sí' a'mii xna'ánj naca, tzaj ne sese guun nucuaj sí' a'mii xna'ánj naca cataj xna'anj so' rihaan nij yuvij me taj nana a'mii so' gaa uun che'e so' a'mii so' xna'ánj naca, ne sa' doj qui'yaj so', ne caviij sa' doj nij sí' amán rá ni'yaj man Jesucristó, qui'yaj so', sese danj qui'yaj so' adonj.

⁶ Cunō soj ca'mij, tinuj, nocoj, ne dan me se sese cuchij 'unj rihaan soj, ne cunō soj sese inanj xna'ánj naca ca'mij

rihaan soj, rá soj na'. Taj ma'. Me nana nari' soj, sese danj qui'yaj ga. Tzaj ne sese tihaán 'unj yo'o nana naca nana ca'mii Diose rihaanj rihaan soj, ne cunō soj doj, ne sese cavii ndo'o raá 'unj do', sese nata' 'unj nana rque Diose manj do', sese tucu'yonj rihaan soj do', ne cunō sa' soj doj ei. ⁷ Dan me se ne'en soj daj vaa ya'ánj, ne ne vaa i'na' ya'ánj, tzaj ne vaa che'é agüiin sca' yo', ne sese ne tica'mii sca' nii man ya'aâ nuu rihaan ya'ánj yo' gaa anicaj 'o 'o chra', gaa ne asa' ca'vee xcaj yuvii cuentá me chra' me achraá nii rihaan ya'ánj yo' ga. ⁸ Sese ne tunacaj nii se-nana chruun a'yánj yo' gaa a'yánj nii, gaa ne asa' ca'vee xcaj nij tanuu cuentá se vaa ca'anj nij so' cunu' nij so' ga. ⁹ Ne ase vaa ya'ánj do', chruun a'yánj do', ta'nga' danj vaa nij soj uún, ne sese ca'mii soj xna'ánj naca, ne sese se gaa nica nana ca'mii soj, ne asa' ca'vee cunō yuvii me taj soj ga. 'O se se ca'mii soj rihaan yuvii a ma'. Maan rihaan nana uun ca'mii soj, raj a.

¹⁰ Dan me se man uxrá xna'ánj a'mii yuvii rihaan chumii nihánj, raj, ne vaa yuvii uno cunudanj nij xna'ánj yo', ¹¹ tzaj ne sese ca'mii yo'o so' xna'ánj a'mii ma'an so' rihanj, ne sese se cunoj nana ca'mii so', gaa ne sij 'na' yo'ó chuman' guun so' rihanj, ne tananj 'unj, ne guún 'unj sij 'na' yo'ó chuman' rihaan so' a.

¹² Che'é dan me xcaj soj cuentá daj qui'yaj ma'an soj uún, ne dan me se guun rá soj nicaj soj suun sa', qui'yaj Nimán Diose, tzaj ne nano' soj daj qui'yaj soj, ne ca'vee nicaj soj suun sa' doj suun racuíj man cunudanj yo'ó nij síí amán rá ni'yaj man Jesucristó, qui'yaj Nimán Diose a. 'O se cavii sa' soj doj, sese danj qui'yaj soj adonj. ¹³ Che'é dan me sese vaa yo'o tinúú soj síí a'mii xna'ánj naca, ne nō xcúún so' cachinj ni'yaj so' rihaan Diose se vaa guun nucaj so' cataj xna'anj so' me taj nana ca'mii so' rihaan nij yuvii cunō nana yo' adonj. ¹⁴ Tzaj ne sese ca'mii 'unj

xna'ánj naca cachinj ni'yáa 'unj rihaan Diose, ne inanj maan nimán 'unj me cachinj ni'yaj rihaan Diose, ne cúu yavej, tzaj ne se cachín ni'yaj yo' rihaan Diose a ma'. ¹⁵ 'O se me se no xcúun 'unj qui'yáj ga. 'O se no xcúun 'unj asino yaan cachinj ni'yáj rihaan Diose ga nimanj, gaa ne cachinj ni'yaj cúu yavej uún rihaan Diose, ne asino yaan cachraa 'unj chra' rihaan Diose ga nimanj, gaa ne nu' cúu yavej cachraa chra' uún rihaan Diose adonj. ¹⁶ Danj qui'yaj soj che'é se asa' nuu chre' soj cachinj ni'yaj soj rihaan Diose, ne 'na' nij sí ataa nari' sa' se-nana Diose a. Ne sese inanj nimán so' cachinj ni'yáa so' rihaan Diose do', sese inanj nimán so' nago' so' graciá rihaan Diose do', sese inanj nimán so' cataj se vaa sa' vaa Diose do', ne asa' ca'vee cunó sí 'na' naca nana ca'mii so' ga. Asa' ca'vee cataj so' se vaa ya uxrá vaa nana ca'mii so' ga. ¹⁷ Ca'vee se ve'é uxrá gaa nana cachinj ni'yáa so' rihaan Diose, tzaj ne yo'ó so' ro', se ca'vee guun niha' rá so', qui'yáa so' ma'.

¹⁸ Nagó' 'unj graciá rihaan Diose che'é se xcaan vaa xna'ánj naca a'mij rihaan taran' nij soj, che'é se 'unj me sí ne'en doj xna'ánj naca rihaan taran' soj a. ¹⁹ Tzaj ne gaa nuu chre' 'unj ga nij tinúu ní' nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó, ne no xcúnj ca'mij nana avii cúu yavej rihaan nij so', ne dan me se ca'vee se chi' mij nana xna'ánj naca ca'mij, tzaj ne se cavii sa' doj tinúj, qui'yaj nana yo' a ma'. Tzaj ne sese ca'mij nuj se 'un' guee nana cavii cúu yavej rihaan tinúu ní', tzaj ne cavii sa' nij so' doj, qui'yaj nana yo', che'é se nana uno nij so' me yo' ei.

²⁰ Gaa sca' raaj nij soj, tinuj, nocoj. Se gaa raaj soj ase vaa raaj 'o xnii ma'. Dan me se ase vaa ne'ej ataa nari' qui'yaj cacun' ro', danj gaa soj, tzaj ne gaa sca' raaj soj ei. ²¹ Dan me se vaa nana no rihaan danj Diose taj se vaa: "Ca'nej 'unj yuvii man gan' cuchí' rihaan nij yuvii israelitá, ne yo'ó xna'ánj quinata' nij so' rihaan nij yuvii israelitá, tzaj ne

se cuno nij yuvii israelitá nana ca'mij rihaan nij so' ma'." Danj cataj Diose rihaan nij yuvii israelitá gaa naá a. ²² Dan me se xcaj ní' cuentá se vaa nuveé che'e ma'an ní' sij amán rá ni'yaj man Jesucristó vaa xna'ánj naca xna'ánj ne ne'en a 'ó yuvii yo' ma'. 'O se che'é nij síí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó vaa xna'ánj naca yo', ne dan me se cuno nij so' xna'ánj naca, gaa ne xcaj nij so' cuentá se vaa nuveé sij noco' man Diose me ma'an nij so' a. Ne se-nana Diose nana nata' nii ro', nuveé che'e nij síí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó vaa nana yo' ma'. 'O se che'é ní' sij amán rá ni'yaj man Jesucristó vaa nana yo' adonj.

²³ Dan me se sese inanj xna'ánj naca ca'mii taran' soj gaa nuu chre' soj, ne catuu nij síí ataa nari' sa' tucuáán noco' ní' catuu síí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó catuu rá ve' ga nij soj, ne daj cataj nij so', rá soj ga. Se cuno nij so' xna'ánj ca'mii soj a ma'. Che'é dan: "Snúú rma'an nij soj", cataj nij so' nanj adonj. ²⁴ Tzaj ne sese nata' taran' soj nana rqué Diose rihaan soj, ne catuu nij síí ataa nari' tucuáán noco' ní' catuu nij síí ne amán rá ni'yaj man Jesucristó catuu rá ve', gaa ne xcaj nij so' cuentá che'é cacun' tumé nij so', qui'yaj taran' soj, ne quinano rá nij so' che'é cacun' tumé nij so', qui'yaj taran' soj chuguanj. ²⁵ Cuno nij so' nana ca'mii taran' soj, gaa ne xcaj nij so' cuentá che'é nu' se chi'ii man nimán nij so', ne ca'anj canicun' ruj nij so', gaa ne na'vij nij so' rihaan Diose, ne cataj ya nij so' se vaa ya Diose ne ga soj ei.

²⁶ Che'é dan nihánj me cataj xna'anj 'unj rihaan soj daj qui'yaj soj, tinuj, nocoj. Gaa nuu chre' soj, ne ino gaa se qui'yaj 'o 'o soj ei. Yo'o tinúú soj cachraa 'o chra', ne tucu'yón yo'ó tinúú soj se-nana Diose rihaan soj, ne nata' yo'ó tinúú soj nana rqué Diose rihaan so', ne ca'mii yo'ó tinúú soj xna'ánj naca, ne cataj xna'anj yo'ó tinúú soj me taj nana ca'mii tinúú soj síí ca'mii xna'ánj naca, ne inanj

danj qui'yaj soj, racuíj taran' soj man tinúú soj, gaa ne ve' e doj canoco' sa' soj man Jesucristó a.

²⁷ Sese vaa vij va'nuj soj me rá ca'mii xna'ánj naca, ne ca'vee ca'mii nij so', tzaj ne sese que'ee soj doj me rá ca'mii, gaa ne se ca'vee ma'. 'O se dínj tu'va ta'aj soj, gaa ne canicun' yo'ó tuvi' soj nata' so' me nana me ca'mii nij síí ca'mii xna'ánj naca yo' á. ²⁸ Tzaj ne sese taj vaj a 'ó soj guun nucuaj nata' che'é nana ca'mii nij síí ca'mii xna'ánj naca, ne táá a se se ca'mii nij so' xna'ánj naca rihaan yuvii a ma'. Maan se dínj gaa tu'va nij so' gaa nuu chre' soj á. Inanj rihaan ma'an nij so' do', rihaan Diose do', ca'mii nij so' xna'ánj naca yo' á.

²⁹ Dan me se veé danj qui'yaj guee soj asa' nata' soj se-nana Diose uún a. Nata' vij va'nuj tinúú soj, síí rqué Diose se-nana so' rihaan, ne nuchruj raa yo'ó tinúú soj nana nata' nij so', sese ya ya se-nana Nimán Diose me nana nata' nij so' a. ³⁰ Sese nata' yo'o so', ne sese guun rá yo'ó so' nata' so' yo'ó nana rqué Diose rihaan ma'an so', ne ca'ne' rá síí nicun' a'mii yo' ca'mii yo'ó tinúú so' á. ³¹ Veé dan me se gaa ya'núj rihaan taran' soj, ne ndaa yo'o yo'o soj nata' nana rqué Diose rihaan soj, ne nari' cunudanj soj nana achiin man soj, gaa ne nari' nucuaj nimán taran' soj a. ³² Sese uun nucuaj nij síí nata' nana rqué Diose rihaan nij so' quirii ta'nga' nij so' rihaan nimán ma'an nij so', ne uun nucuaj nij so' ca'ne' rá nij so' ga nana a'mii nij so' adonj.

³³⁻³⁴ Dan me se xa' Diose, tzaj ne nuveé sij tinachej rasuun me Diose ma'. 'O se Diose ro', me síí 'yaj nica vaa nu' rasuun adonj.

Dínj gaa tu'va chana gaa nuu chre' nij soj sij amán rá ni'yaj man Jesucristó á. Ne nó xcúún chana ca'mii chana ma'. Maan se danj nano xrej no' á. Inanj danj taj se-tucuaj Moisés, ne inanj danj vaa tucuáan noco'

cunudañj ní' sij sa' noco' man Diose man daj a chuman' a. ³⁵ Sese vaa 'o nana me rá chana nari' no', ne xna'anj no' man snó'o nica no' ve' tucua' no', ne cataj xna'anj so' rihaan no' a. Tzaj ne nij vaa sese canicun' chana ca'mij no' rihaan cunudañj nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó gaa nuu chre' nij so' adonj.

³⁶ Nuveé nana cavii raaj nij soj me se-nana Diose ma'. Nuveé inanj soj me síi cuchi' se-nana Diose rihaan ma'. Che'é dan me xcaj soj cuenta daj vaa tucuaán noco' núj sij amán rá ni'yaj man Jesucristó á. ³⁷ Sese guun rá yo'o so' se vaa ne'en so' nata' so' nana rque Diose rihaan so' do', sese guun rá so' se vaa yanj Nimán Diose ga ma'an so' do', ne xcaj so' cuenta se vaa nana nihánj nana cachrón 'unj che'é soj ro', nana cataj xna'anj ma'an síi 'nij ra'a man ní' rihaan ní' me nana nihánj a. ³⁸ Sese vaa yo'o síi taj se vaa nuveé nana cataj xna'anj síi 'nij ra'a man ní' me nana nihánj, ne se cuchumán rá ní' se vaa sij nata' se-nana Diose me ma'an so' ma'. ³⁹ Che'é dan me nano' uxrá soj daj qui'yaj soj, ne guun nucuaj soj nata' soj nana rque Diose rihaan soj, tinuj. Ne se cataj soj se vaa se ca'vee ca'mij yuvii xna'ánj naca mei. ⁴⁰ Tzaj ne ve'é inanj qui'yaj soj nu' se vaa 'yaj soj, ne chij inanj qui'yaj soj nu' se-suun Diose ei.

15

Nana nihánj taj xna'anj se vaa cunuu i'na' ya uún Jesucristó gaa cavi' so', ne danj gaa cunuu i'na' ya ma'an ní' uún a

¹ Yaj me se me raj na'nuj rá soj nana cataj xna'anj 'unj rihaan soj, tinuj, nocoj. Dan me se nana sa' aj natá' 'unj rihaan soj asij rque me nana nihánj, ne cuno soj nana nihánj, ne raan noco' soj man nana nihánj a. ² Dan me se che'e nana nihánj nana natá' 'unj rihaan soj me quinaniij soj rihaan sayuun, sese yo'o raan canoco' soj nana nihánj ei. Tzaj ne sese tu'va rma'an soj do', sese ne ya noco' soj

nana sa' nihánj do', ne se cavii sa' soj ma'. Maan se quiran' soj sayuun nanj adonj.

³ 'Q se asino yaan nataj nana sa' narí' 'unj rihaan soj, ne nana cataj xna'anj nii rihanj me nana nihánj, se vaa cavi' Jesucristó che'é cacun' tumé ní', ndaa vaa taj danj Diose a.

⁴ Dan me se cachin' nii man so' rque yo'óó, gaa ne dan me se cachén va'núj güiii, ne cunuu i'na' uún so', ne dan me se ase vaa tu'va guee danj Diose vaa quiran' so' a. ⁵ Dan me se curuvi' so' ni'yaj síí cu'naj Pedró, ne gaa doj, gaa ne curuvi' uún so' ni'yaj nu' chuvij nij apóstol cune' so' man nata' se-nana so' a.

⁶ Cachén doj güiii, gaa ne curuvi' uún so' rihaan 'un' cientó táá doj tinúú ní' síí noco' man so' a. Dan me se ta'aj nij so' cavi', tzaj ne yo'ó ta'aj nij so' vaa i'na' cuano ga ní' a. ⁷ Gaa ne cachén doj, gaa ne curuvi' uún Jesucristó ni'yaj síí cu'naj Santiagó, ne veé dan, gaa ne curuvi' uún so' ni'yaj cunudanj nij apóstol cune' so' man nata' se-nana so' a. ⁸ Veé dan, gaa ne curuvi' uún so' ni'yaj ma'anj a. Síí noco' xcó taran' nij síí quene'en man so' mej, ne ase vaa 'o ne'ej ni'ya' vaa 'unj rihaan nij so' nanj ei. 'Q se ne nó xcúún 'unj guún 'unj apóstol rihaan nij so' a ma'.

⁹ 'Q se gaa ataa canocoj man Jesucristó, ne qui'yaj ndo'oj sayuun man nij síí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó, ne che'é dan yaj mej síí noco' rihaan cunudanj nij apóstol cune' Jesucristó man nata' se-nana so' a. Che'é dan nuveé sij no xcúún nata' rihaan yuvi che'é so' mej, raj a ma'. ¹⁰ Tzaj ne sa' uxrá qui'yaj Diose che'ej, ne racuíj ma'an Diose manj, ne che'é dan mej apóstol cuano adonj. Nuveé se qui'yaj rma'an Diose danj manj ma'. 'Q se 'unj nihánj ro', me síí 'yaj suun doj rihaan cunudanj nij apóstol cune' Jesucristó man, tzaj ne nuveé ma'anj 'yaj suun ma'. 'Q se che'é se racuíj Diose manj ro', che'é dan 'yaj danj, ne ma'an Diose 'yaj danj adonj. ¹¹ Ne a'mii natáj 'unj a'mii

natáj yo'ó nij apóstol cune' Jesucristó man a'mii natáj se-nanā Diose nana sa', ne che'é se ca'mii natáj cunudanj núj rihaan soj, che'é dan cuchumán rá soj cuno soj nana sa' yo' ei.

¹² Dan me se ne'en soj se vaa a'mii natáj núj se vaa cunuu i'na' uún Jesucristó gaa cavi' so', ne che'é dan me che'é taj ta'aj yuvii 'nij sca'núj soj se vaa se ca'vee cunuu i'na' uún nij sí cavi' ga. ¹³ Sese ya se ca'vee cunuu i'na' uún nij sí cavi', gaa ne me che'é cunuu i'na' uún Jesucristó, rá soj ga. ¹⁴ Sese ya ne cunuu i'na' uún Jesucristó, gaa ne tu'va rma'an núj gaa a'mii natáj núj aj na'. Amán rma'an rá soj ni'yaj soj nana ne a'mii núj gaa aj na'. ¹⁵ Aj cataj xna'anj núj rihaan soj se vaa cunuu i'na' uún Jesucristó, qui'yaj Diose, tzaj ne sese se ca'vee cunuu i'na' uún nij sí cavi', gaa ne ne cunuu i'na' uún Jesucristó vaa gaa na'. Sí ne me núj, ne ca'mii ne núj che'é ma'an Diose vaa gaa aj na'. ¹⁶ 'O se sese se ca'vee cunuu i'na' uún nij sí cavi', gaa ne ne cunuu i'na' uún Jesucristó vaa gaa a ma'. ¹⁷ Ne sese ya ne cunuu i'na' uún Jesucristó, ne nana amán rá soj yo' ro', nana tiha' yu'unj me yo' vaa gaa asanj. Ne quiran' ma'an soj sayuun che'é nu' cacun' tumé soj, ¹⁸ ne nij sí cavi' sí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó me se cuchumán rma'an rá nij so', ne ca'anj nij so' rihaan ya'an vaa gaa nanj asanj. ¹⁹ Ne ní' sij guun ya rá se vaa cavii sa' ní' qui'yaj Jesucristó me se doj a quij quiran' ní' rihaan daj a nij yuvii man rihaan chumii nihánj vaa gaa asanj. Dan me se che'é se nana tiha' yu'unj noco' ní', gaa ne doj a quij quiran' ní' vaa gaa ei.

²⁰ Tzaj ne, taj ma'. 'O se ya uxrá cunuu i'na' uún Jesucristó gaa cavi' so' adonj. Che'é se cunuu i'na' uún so' ro', che'é dan ne'en ya ní' se vaa cunuu i'na' uún nij sí cavi' cuchumán rá ni'yaj man so' adonj. ²¹ Dan me se che'é se orún' snó'o me qui'yaj cavi' cunudanj yuvii man

rihaan chumii ro', che'é dan orún' snó'o me qui'yaj cunu u i'na' uún yuvii adonj. ²² Dan me se che'é se vaa qui'yaj orún' síi cu'naj Adán ne cavi' taran' yuvii ro', veé danj qui'yaj Jesucristó, ne che'é orún' so' ro', me cunu u i'na' uún cunudanj yuvii noco' man so' adonj.

²³ Tzaj ne ndaa 'o 'o orá quisij 'o 'o rasuun adonj. Dan me se Jesucristó me síi cunu u i'na' asino yaan rihaan cunudanj yuvii, gaa ne güii ca'na' uún so' rihaan chumii nihánj ro', me se asino nij síi cuchumán rá ni'yaj man so' cunu u i'na' uún ei. Dan me se quisij cunu u i'na' taran' nij síi noco' man so', ²⁴ gaa ne quinavij nu' chumii nihánj a. Dan me se asino yaan ca'nee Jesucristó nu' suun ata taran' nij yuvii do', taran' nij ya'anj uun chij rihaan chumii nihánj do', gaa ne nago' Jesucristó nu' chumii nihánj rihaan Rej ní' Diose, gaa ne ma'an Diose guun chij rihaan chumii nihánj adonj. ²⁵ 'Q se no xcuún Jesucristó guun chij Jesucristó rihaan chumii nihánj ndaa se qui'yaj canaán ya ya so' rihaan taran' nij síi taj ri'yunj man so' adonj. ²⁶ 'Q se síi taj ri'yunj man Jesucristó me se 'yaj avi' yuvii, ne dan me se yo'o qui'yaj canaán Jesucristó rihaan se 'yaj avi' yuvii, gaa ne quisij quinavij cunudanj nij síi taj ri'yunj man Jesucristó ei.

²⁷ Danj Diose taj se vaa qui'yaj canaán Jesucristó rihaan cunudanj rasuun, qui'yaj Diose a. Danj a'mii danj Diose, tzaj ne se guun chij Jesucristó rihaan ma'an Diose ma'. 'Q se Diose me síi qui'yaj guun chij so' rihaan cunudanj yo'ó nij rasuun adonj. ²⁸ Asa' guun chij Jesucristó rihaan nu' rasuun qui'yaj Diose, ne guun chij Diose rihaan ma'an Jesucristó, ne dan me se qui'yaj canaán Jesucristó rihaan cunudanj rasuun, qui'yaj Diose, gaa ne guun chij Diose rihaan ma'an so', gaa ne Diose me síi guun chij ndo'o rihaan cunudanj rasuun adonj.

²⁹ Sese se cunu u i'na' síi cavi', gaa ne me che'é ata' ne

nii che'é 'o xngá, rá soj ga. Sese se cunuu i'na' ya uún nij sí cavi', gaa ne ata' ne rma'an nii che'é sí cavi' a. Tzaj ne 'o se ya uxrá cunuu i'na' uún nij sí cavi', rá nii ei. ³⁰ Me che'é niganj vaj núj rihaan sayuun che'é se-nana Diöse, rá soj ga. ³¹ Ya inanj danj vaj núj rihaan sayuun, tinuj, nocoj. Ne'en soj se vaa niha' ndo'o rá núj che'é suun 'yaj suun núj sca'núj soj che'é sí 'nij ra'a man ní', ne dan me se ya taj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa maan na'vij núj 'o 'o güii cavi' núj che'é se-nana Diöse ei. ³² Quiran' ndo'oj sayuun chuman' Efeso, ne dan me se ase vaa sayuun ran' sí unu' ga xcuu yuvaa ro', ta'nga' danj vaa sayuun quiranj, ne me che'é qui'yáj danj, rá soj, sese yuun che'e cavij ga. 'O se qui'yaj suun uun 'unj vaa gaa nanj ei. Sese ya uxrá se cunuu i'na' uún nij sí cavi', gaa ne doj a ve'é sese canoco' ní' nana a'mii yuvii man rihaan chumii nihánj chuguanj. Dan me se yuvii man rihaan chumii nihánj taj: “Daj doj quisij güii cavi' ní' á. Che'é dan cha' ní' chraa do', co'o ní' tzi' do', yaj gaa vaa i'na' ní' á”, taj nij yuvii man rihaan chumii nihánj yuvii ne guun ya rá se vaa cunuu i'na' uún ní' a. Tzaj ne ne 'yaj núj danj ma'. 'O se ne'en ya núj se vaa cunuu i'na' ya uún nij sí cavi' adonj.

³³ Ca'ne' rá soj ga suun tiha' yu'unj man ma'an ei. Nda' se sa' vaa nimán soj, tzaj ne sese cachee soj ga sí chi'ii, ne nuu chi'ii nimán soj, qui'yaj nij so' ei. ³⁴ No xcuún soj xcaj naca soj cuentá, ne ca'ne' rá soj ga suun 'yaj cacun' ei. 'O se ta'aj soj me sí ne ne'en uxrá daj vaa Diöse, raj a ma'. 'O se vaa che'é guun na'aj soj chuguanj.

Nana nihánj taj xna'anj daj quiran' ní' güii cunuu i'na' uún ní' a

³⁵ Tzaj ne vaa yuvii cataj: “Asa' ca'vee cunuu i'na' uún nij sí cavi' ga. Daj gaa nee man nij so' asa' cunuu i'na' uún nij so' ga”, taj nij yuvii, xna'anj nij yuvii a. ³⁶ Tzaj ne sí ni'yon mé so', sese danj a'mii so' chuguanj. Ne'én so'

daj ran' 'núú unô sô' ei. Asino yaan uchruu 'núú yo' rque yo'óó, gaa ne xtun' ma'an 'núú yo', gaa ne xra' naa le'ej man 'núú yo' a. Sese se cuchruu 'núú yo' rque yo'óó, ne daj chihaa míj se xra' naa ma'. 'O se ase vaa ran' 'núú gaa unô nii man yo' rque yo'óó ro', danj gaa quiran' ní' adonj.

³⁷ Ne sese cunô sô' yo'ô caân 'núú trigó dô', naj guun caân dô', rque yo'óó, ne nuveé ma'an coj me se caxrîj sô' rque yo'óó ma'. Maan se caân me yo', tzaj ne síj xra' yo', gaa ne nahuun yo' coj adonj. ³⁸ Tzaj ne inô vaa coj xra' man 'ô 'ô caân, ne ase vaa me rá Diose gaa 'ô 'ô coj ro', ta'nga' danj vaa 'ô 'ô coj xra', 'yaj Diose adonj. ³⁹ Ne ne 'ô cuyaan vaa nu' nee ma'. 'O se ca'vee se nee man yuvii dô', ca'vee se nee man xcuu dô', ca'vee se nee man xtâj dô', ca'vee se nee man xcuaj dô', tzaj ne inô vaa a'ngaa 'ô 'ô nij nee yo' adonj. ⁴⁰ Ne man rasuun rej xta', ne man rasuun rihaan yo'óó, ne inô doj vaa rasuun man rej xta' ga rasuun man rihaan yo'óó nihánj, tzaj ne ve'é uxrâ vaa cunudanj nij rasuun yo' ei. ⁴¹ Dan me se ve'é vaa güiii dô', ve'é vaa yavii dô', ve'é vaa yati' dô', tzaj ne inô vaa ruvi' 'ô 'ô nij rasuun yo' gaa ni'ya' man nij yo', ne veé danj inô vaa 'ô 'ô nij yati' uún chuguanj.

⁴² Dan me se ase vaa inô vaa 'ô 'ô nij rasuun yo' ro', vaa 'ô 'ô ní' uún chuguanj. Ne nee man ní' asa' quisíj cunuu i'na' uún ní' me se inô gaa nee yo' ga nee man ní' cuanô chuguanj. Ne nee man ní' cuanô, tzaj ne daj doj cavi' yo', ne vaa güiii cavi' ní', gaa ne cachin' nii man nee man ní' rque yo'óó, gaa ne cunuu inô yo' ei. Tzaj ne asa' cunuu i'na' uún ní', gaa ne daj chihaa míj se cavi' uún nee man ní' a ma'. ⁴³ Xa' nee man ní' cuanô, tzaj ne nij vaa yo', tzaj ne asa' cunuu i'na' uún ní', ne inanjanj ve'é ndo'o gaa nee man ní' asa' cunuu i'na' uún ní' ei. Tzaj ne cuanô me se taj se 'yá' guun nucuaj yo' ma'. Tzaj ne asa' cunuu i'na' uún ní', ne gaa nucuaj ndo'o nee man ní' adonj. ⁴⁴ Nee man

uun rihaan chumii nihánj cuano me ní', tzaj ne asa' cunuu i'na' uún ní', ne nee yo'o canoco' sa' man Diose guun nee man ní' adonj. Dan me se sese ne'en ní' se vaa ya vaa nee man ní' cuano, ne veé danj ya uxrá gaa yo'ó nee sa' man ní', qui'yaj Diose ei. Ne nee yo' me yo'o canoco' sa' man Diose chuguanj.

⁴⁵ Ne danj Diose taj se vaa snó'o qui'yaj Diose asino yaan me sí' cu'naj Adán, ne gaa tihaj qui'yaj Diose man so' me se ca'née Diose nana vaa i'na' rque nee man so' a, taj danj Diose a. Dan me se ase vaa sí' cu'naj Adán ro', danj vaa sí' cu'naj Jesucristó, tzaj ne ino doj vaa Jesucristó, ne dan me se gaa cunuu i'na' uún Jesucristó, ne cunuu ino un' nee man so', ne dan me se 'vee vaa i'na' ndaa ma'an ní', 'yaj so' a. Ne che'é dan cunuu i'na' uún taran' ní' chuguanj.

⁴⁶ Tzaj ne asino yaan vaa nee man ní' gaa mán ní' rihaan chumii nihánj, gaa ne vaa güii, gaa ne ma'an ní' nicaj nee sa' doj yo' a. ⁴⁷ Xa' snó'o qui'yaj Diose asino yaan, tzaj ne yo'óo uun guun so' a. Dan me se nicaj Diose yo'óo man rihaan chumii nihánj, qui'yaj Diose man so', tzaj ne xa' yo'ó snó'o, tzaj ne Jesucristó me so', ne so' me sí' cavii rej xta' ca'na' rihaan ní' adonj. ⁴⁸ Ne ase vaa sí' cu'naj Adán sí' guun yo'óo ro', ta'nga' danj vaa cunudanj yuvii man rihaan chumii nihánj, tzaj ne ase vaa Jesucristó sí' cavii rej xta' ro', ta'nga' danj vaa cunudanj yuvii yanj rej xta' nanj á. ⁴⁹ Gaa mán ní' rihaan chumii nihánj me se ase vaa Adán sí' guun yo'óo ro', danj vaa ma'an ní', tzaj ne vaa güii, ne ase vaa Jesucristó sí' cavii rej xta' ro', ta'nga' danj gaa ní' adonj.

⁵⁰ Cuano nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj se vaa se guun nucuaj nee man ní' do', ton man ní' do', cúu man ní' do', cayáan yo' ga Diose asa' guun chij Diose rihaan chumii nihánj, man tinuj, man nocoj. 'O se se guun cumán rasuun cuchruu ga rasuun ne uchruu mei.

⁵¹ Tzaj ne cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj yo'o nana yuve tihaan naca Diose rihanj, se vaa se cavi' taran' ní' ma'. 'O se vaa güii, ne rque orún' orá le'ej nii yuun che'e cunuun ino taran' ní', ⁵² ne dan me se daj se uun rá' gaa nanij doj yuvé scu'lu' rihan' ro', danj guun uun doj rá' asa' quisij orá cunuun ino ní' nanj adonj. Dan me se güii quinavij chumii nihánj me se nu' ca'yanj se-mozó Diose chruun a'yánj, ne cunuun ino taran' ní' nanj adonj. 'O se asa' ca'yánj so' chruun a'yánj, ne cunuun i'na' nu' nij sí' cavi', tzaj ne ino gaa nij so', ne se cavi' uún nij so' daj chihaa mǐj gaa a ma'. Dan me se quisij cunuun i'na' nij sí' cavi', gaa ne cunuun ino taran' ní' sij gaa i'na' rihaan chumii nihánj adonj.

⁵³ Sese ase vaa ní' cuano nihánj ro', danj gaa ní' ca'anj ní' rihaan Diose, rá ní', gaa ne se ca'vee daj chihaa mǐj ma'. 'O se vaa che'é asino cunuun sa' nee man ní', gaa ne ca'vee quinan' ní' rihaan Diose adonj. Dan me se che'é se nichrun' cavi' nee man ní', che'é dan vaa che'é cunuun sa' yo', ne daj chihaa mǐj se cavi' yo' gaa a ma'. ⁵⁴ Dan me se asa' nanó nee se cavi' uún xráá ní', gaa ne daj chihaa mǐj se cavi' nee man ní' a ma'. 'O se güii dan ro', quisij ya nu' nana nihánj nana no rihaan danj Diose nana taj: "Sa' uxrá qui'yaj canaán ní', ne daj chihaa mǐj se cavi' ní' a ma'. 'O se quisij ní' qui'yaj canaán ní' rihaan ta'naj 'yaj avi' yuvii adonj. ⁵⁵ Me rej vaj ta'naj 'yaj avi' yuvii ga. Me rej vaj se nucuaj so' ga. Yaj me se se nanó rá ní' se vaa quiran' uún ní' sayuun ma'. 'O se daj chihaa mǐj se cavi' ní' ma'. 'O qui'yaj canaán ya ní' adonj", taj danj Diose, ne quisij ya nu' nana yo' adonj. ⁵⁶ Se nucuaj ta'naj 'yaj avi' ní' ro', me cacun' tumé ní' adonj. Ne che'é se-tucuanj Moisés qui'yaj ní' cacun', ⁵⁷ tzaj ne tinavij Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' cacun' tumé ní', ne dan me se ya qui'yaj canaán ní', qui'yaj Diose, ne che'é dan no xcúún ní' nago' ní' graciá rihaan Diose ei.

⁵⁸ Ne'en soj se vaa 'ee raj man soj, tinuj, nocoj. Che'é se vaa cataj 'unj rihaan soj ro', che'é dan raan canoco' soj man Jesucristó á. Se ca'ne' rá soj ma'. 'O se niganj qui'yaj suun ndo'o soj che'é sí 'nij ra'a man ní' á. Ne'en soj se vaa suun 'yaj suun soj che'é sí 'nij ra'a man ní' ro', nuveé suun snúú rma'an me yo' ma'. 'O se cavi sa' soj che'é se noco' sa' soj man so' adonj.

16

Nana nihánj taj xna'anj che'é sa'anj naqui'yaj chre' nij sí man chuman' cu'naj Corinto rque nij so' man nij sí nique man chuman' cu'naj Jerusalén a

¹ Cataj xna'anj 'unj rihaan nij soj che'é sa'anj naqui'yaj chre' soj rque soj man nij sí nique sí sa' noco' man Diose á. Dan me se qui'yaj soj ndaa se vaa cataj xna'anj 'unj rihaan nij sí amán rá ni'yaj man Jesucristó yanj estadó Galacia, ² ne rque 'o 'o cotungó ro', ca'nej sa' soj doj sa'anj tucúa soj che'é nij sí nique á. Sese noco doj qui'yaj canaán yo'o soj, ne noco doj ca'nej sa' soj, ne sese doj doj qui'yaj canaán yo'ó soj, ne doj doj ca'nej sa' soj á. Ve'é cutumé soj sa'anj yo' ndaa se cuchí' 'unj chiháán soj á. 'O se na'vej raj naqui'yaj chre' soj sa'anj ndaa güii cuchí' 'unj ma'. 'O se güii yo' aj naqui'yaj chre' soj sa'anj, raj ei. ³ Asa' cuchí' 'unj rihaan soj, ne go' soj sa'anj naqui'yaj chre' soj man tinúú soj sí me rá soj nicaj sa'anj yo' a. Ne tinúú soj sí nicaj sa'anj yo' ro', ca'anj nicaj nij so' sa'anj yo' ndaa chuman' Jerusalén a. Ne me raj nicaj nij so' yanj cartá ca'anj nij so', ne yanj cartá yo' ro', cataj xna'anj yo' rihaan nij sí man Jerusalén se vaa vaj sa'anj yo' rihaan nij so', 'yaj nij tinúú ní' a. ⁴ Sese vaa che'é ca'anj ma'anj chuman' Jerusalén, ne nicaj tuvi' núj ca'anj núj a.

Nana nihánj taj xna'anj me güii cuchì' Pabló chuman' cu'naj Corinto a

⁵ Cachèn 'unj estadó Macedonia, gaa ne cuchì' 'unj chiháán soj a. Se guun raan 'unj estadó Macedonia ma'. ⁶ 'O se xraj, ne carán' 'unj chiháán soj que'ee güii, tzaj ne ne ne'enj sese canej ga soj nu' yavii ayuu yu've' man adonj. 'O se veé maan chiháán soj me raj cavii 'unj ca'anj 'unj adonj. ⁷ Na'vej raj cachèn ra'yanj uún 'unj chiháán soj ma'. 'O se me raj guun raan 'unj que'ee güii, sese ca'vej sí' 'nij ra'a man ní' danj gaa adonj. ⁸ Tzaj ne me raj cunuû 'unj chuman' Efeso nihánj ndaa se cachèn ya cha'anj Pentecostés adonj. ⁹ 'O se vaa ndo'o rej rihanj qui'yaj sunj se-suun Diose, tzaj ne 'o se man ndo'o sí' taj ri'yunj man ní' chuman' yo' ei.

Nana nihánj taj xna'anj che'é nij tinúú Pabló sí' canoco' man Jesucristó a

¹⁰ Tzaj ne sese cuchì' sí' cu'naj Timoteo rihaan soj, ne ve'é ca'mii soj ga so', gaa ne guun niha' rá so' ga soj ei. 'O se 'yaj suun so' che'é sí' 'nij ra'a man ní', ne ase vaa 'yaj sunj ro', ta'nga' danj vaa 'yaj suun ma'an so' che'é sí' 'nij ra'a man ní' adonj. ¹¹ Se nachri' soj ni'yaj soj man so' ma'. Maan se dínj cumán soj ga so', ne ve'é racuíj soj man so' yan ca'na' uún so' rihanj nihánj á. Na'vij uxraj ca'na' uún so' ga yo'ó nij tinúú ní' adonj.

¹² Ne tinúú ní' sí' cu'naj Apolos me se cataj xna'anj ndo'oj rihaan so' se vaa cuchì' so' ga yo'ó nij tinúú ní' rihaan soj, tzaj ne ne ca'vej so' cuchì' so' cuano mei. Tzaj ne ndaa güii quix'núj rihaan so' asuun, gaa ne cuchì' so' rihaan soj a.

¹³ Tumé soj man soj á. Raan canoco' soj man Jesucristó á. Gaa nucuaj nimán soj, ne 'o ca'nej nimán soj qui'yaj suun soj á. ¹⁴ Ne gaa 'yaj suun soj nu' suun vaa rihaan soj, ne uxrá gaa 'ee rá soj man tinúú soj á.

15-16 Ne'en nij soj man nij tucua tinúú ní' síí cu'naj Estéfanos se vaa nij so' me síí cuchumán rá ni'yaj man Jesucristó asino yaan rihaan cunudanj nij yuvii man estadó Acaya a. Ne ca'née nimán ma'an nij so' qui'yaj suun nij so' racúij nij so' man nij síí sa' nocó' man Diosé á. Cuanó nihánj me se cataj xna'anj 'unj rihaan soj se vaa ve'é cunó soj rihaan cunudanj yuvii 'yaj suun ndaa vaa 'yaj suun nij so', tinuj, nochoj. Ne cunó uún soj rihaan cunudanj nij síí a'née ndo'o nimán qui'yaj suun ga' nij so' ei. ¹⁷ Guun niha' ndo'o raj se vaa ca'na' ma'an síí cu'naj Estéfanos do', síí cu'naj Fortunato do', síí cu'naj Acaico do', ei. Dan me se guun niha' uxrá raj gaa ca'na' va'nuj nij síí nihánj rej nej, ne gaa quene'enj man nij so', ne ndaa ma'an ya soj quene'enj nda' rá se 'yaa raj nanj ei. 'Q se nayón nij so' rihaan soj ei. ¹⁸ Dan me se nuu cuuj nimanj, qui'yaj nij so', ne dan me se nuu cuuj nimán ma'an soj, qui'yaj uún nij so' a. 'Q se nij yuvii vaa danj me se nq xcúún ya soj caraa cochroj soj rihaan nij so' nanj adonj.

Nana nihánj taj xna'anj che'é saludó a'née nij síí amán rá ni'yaj man Jesucristó a'née ma'an Pabló a'née a

¹⁹ Cunudanj nij síí amán rá ni'yaj man Jesucristó man estadó Asia a'née saludó rihaan soj, ga' síí cu'naj Aquila do', chana' cu'naj Priscila do', taran' nij síí amán rá nuu chre' tucua' roj so' do', a'née ndo'o saludó rihaan soj a. ²⁰ Dan me se cunudanj nij tinúú ní' a'née saludó rihaan nij soj ei. Gaa nari' tuvi' soj, ne ve'é ndo'o ca'mii soj ga' tinúú soj, ne go' soj 'o xto guee rihaan tinúú soj asa' nari' tuvi' soj ei.

²¹ A'née ma'anj saludó do' rihaan soj uún ei. Nihánj me nana cachrón ma'anj ra'aj ya rihaan yanj nihánj adonj.

²² Sese vaa yo'o tuvi' soj ne amán rá ni'yaj man síí 'nij ra'a man ní', ne quene'en soj se vaa ya quiran' síí vaa danj

sayuun nanj chuguanj. Ya ca'na' uún sít 'nij ra'a man ní' ei.

²³ Me rá 'un̄j qui'yaj̄ ndo'o Jesucristó sij 'nij ra'a man ní' se luj̄ che'é soj ei. ²⁴ Ne se sa' 'ee rá yuvī nuū nimanj 'yaj̄ Jesucristó me se a'néj rihaan soj cunuû nimán soj ei.

Se-nānā Diosē nanā sā' me rá catūū nimán n' a
New Testament in Triqui, Copala (MX:trc:Triqui, Copala)

copyright © 1987 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Triqui, Copala

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Triqui, Copala [trc], Mexico

Copyright Information

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Triqui, Copala

© 1987, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 14 Jun 2022 from source files dated 1 Jun 2022

3a8f2838-fe9f-5490-8d78-a7bbfdab871